

Reetta Alanko ja Katja Ihanamäki

PÄIVÄKOTI RIEMULA

Sosiaalialan koulutusohjelma
Erityiskasvatuksen ja vammaisryhmien ohjauksen
suuntautumisvaihtoehto
&
Sosiaalipedagogisen lapsi- ja nuorisotyön
suuntautumisvaihtoehto
2012

PÄIVÄKOTI RIEMULA

Alanko, Reetta & Ihanamäki, Katja
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Toukokuu 2012
Ohjaaja: Laiho, Ella, KTM, Kasvatustieteiden maisteri
Sivumäärä: 71

Asiasanat: erityispäivähoito, integraatio, yrittäjyys, liiketoimintasuunnitelma

---

Opinnäytetyössä kuvataan yleisesti päivähoidon kehitystä Suomessa sekä päivähoitoa yrittäjän näkökulmasta, tuoden esille sen tämän päivän haasteet ja mahdollisuudet. Työssä on pohdittu yhteistyön merkitystä kunnan kanssa ja sitä, miten kunta voi osaltaan joko rajoittaa tai edesauttaa yksityisen päivähoitoyrityksen toimintaa.

Opinnäytetyössä kerrotaan teoriassa Päiväkot Riemula nimisen, erityispäivähoitopalveluita tarjoavan yrityksen perustamiseen liittyvistä suunnitelmista. Suunnitellussa päiväkodissa toimii integroitu lapsiryhmä, josta osa lapsista on erityistä tukea tarvitsevia. Päiväkot Riemulan erityistä tukea tarvitsevien lasten ryhmä painottuu sosiaalis- emotionaalisia vaikeuksia ja kielenkehityksen ja kommunikoinnin vaikeuksia omaaviin lapsiin. Päiväkot Riemula tarjoaa yli 3-vuotiaille lapsille kokopäivähoitoa, sekä esiopetusta ja osapäivähoitoa. Kuvitteellisena päiväkodin sijaintikuntana pidettiin Porin kaupunkia, joka suunnitelman mukaan ostaa esiopetusta ostopalveluna päiväkot Riemulasta.

Suunnitelman keskeisin osa on liiketoimintasuunnitelma, joka on toiminut opinnäytetyön tärkeimpänä työvälineenä. Liiketoimintasuunnitelma sisältää talouslaskelmien lisäksi SWOT -analyysin, kuvauksen liikeideasta, asiakkaista, markkinoista ja kilpailijoista. Liiketoimintasuunnitelman perusteella tehdyt suunnitelmat ovat tällä hetkellä toteutuskelpoisia, jos Porin kaupungin kanssa tehty yhteistyö toteutuisi suunnitelman mukaan.

DAY CARE CENTER RIEMULA

Alanko, Reetta & Ihanamäki, Katja

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Social Services

May 2012

Supervisor: Laiho, Ella, McE, Master of Education

Number of pages: 71

Keywords: special care, integration, entrepreneurship, business plan

---

In this thesis we describe the development of Finnish day care system in general and also discuss day care as a form of entrepreneurship taking into consideration current possibilities and also the challenges concerning day care as a business. We discuss the importance of co-operation with the municipality, and how the municipality can either limit or contribute to the operation of the private day care company.

This thesis describes the plans of setting up a company called Riemula. The day care center Riemula would provide special day care services. The day-care center would have an integrated group of children where some of the children have special needs. The day care center Riemula would specialize in the children who have the difficulties in socio- emotional or linguistic development and communication. The day care center would provide full-time day care services for over 3 year-old children, as well as pre-school education and part-time day care. The day care center would be located in the city of Pori, which supposedly purchases pre-school services from Riemula.

The business plan has worked as the most important tool of this thesis. The business plan consists of a financial plan, the SWOT-analysis, and a description of the business idea, customers, the market and competitors. The plans based on the business plan would be feasible, if the city of Pori co-operates as expected.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	VARHAISKASVATUS JA PÄIVÄHOITO SUOMESSa	7
2.1	Varhaiskasvatus.....	7
2.2	Erytisvarhaiskasvatus osana päivähoitoa.....	8
2.3	Päivähoito Suomessa	9
2.3.1	Seimitoiminta.....	9
2.3.2	Pikkulasten koulu.....	10
2.3.3	Lastentarha.....	11
2.3.4	Päivähoito sosiaalipalveluksi	13
2.3.5	Päiväkoti ja laki lasten päivähoidosta.....	14
2.3.6	Esiopetus	16
2.3.7	Päivähoito 2010-luvulla	19
3	YRITTÄJYYS ja hoiva-alanyrittäjyys	19
3.1	Yrittäjyys.....	19
3.2	Hoiva-alan yrittäjyys	20
3.3	Päivähoitoyrittäjyys.....	22
4	SUUNNITTEILLA OLEVA PÄIVÄKOTIMME ja sen LIIKEIDEA.....	24
4.1	Kuvaus päiväkodistamme	24
4.2	Toiminta ja toimintaperiaatteet	25
4.3	Henkilökunta ja vastualueet.....	27
4.3.1	Vakinainen henkilökunta	27
4.3.2	Avustaja	28
4.3.3	Henkilökunnan vastualueet	29
4.3.4	Työsuojelu- ja työturvallisuus	30
4.3.5	Lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittäminen	32
4.4	Toimitilat	33
4.4.1	Sisätilat.....	35
4.4.2	Ulkotilat	39
4.5	Yhteistyötahot.....	40

5	LAPSIRYHMÄT	42
5.1	Erityistä tukea tarvitseva lapsi päiväkodissamme	42
5.1.1	Kielen ja kommunikaation kehityksen häiriöt varhaiskasvatuksessa.....	42
5.1.2	Kielen ja kommunikaation kehityksen tukeminen varhaiskasvatuksessa.....	43
5.1.3	Sosiaalis-emotionaaliset vaikeudet varhaislapsuudessa.....	45
5.1.4	Sosiaalis-emotionaalisten vaikeuksien kuntoutumisen tukeminen varhaislapsuudessa.....	46
5.2	Integraatio ja inklusio	47
6	LIIKETOIMINTASUUNNITELMA	50
6.1	SWOT- analyysi	51
6.2	Yhtiömuodon valitseminen	53
6.3	Asiakkaat ja markkinat	54
6.4	Markkinat ja kilpailijat	56
6.5	Talouden suunnittelu	58
6.6	Investoinnit.....	58
6.7	Rahoituksen järjestäminen.....	59
6.8	Palvelut ja niiden hinnoittelu	60
6.8.1	Yleinen hintataso	60
6.8.2	Yksityisen hoidon tuki	61
6.8.3	Palveluiden hinta	62
6.9	Kannattavuus.....	63
6.10	Lupa-asiat.....	63
6.10.1	Yrityksen perustamiseen liittyvät lupa-asiat	64
6.10.2	Päivähoitotilojen lupa-asiat	64
6.10.3	Sosiaalipalveluihin liittyvät lupa-asiat.....	65
7	POHDINTA.....	67
	LÄHTEET.....	69

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme on lähtenyt yhteisestä kiinnostuksestamme erityistä tukea tarvitsevia lapsia, päivähoitoa ja yrittäjyyttä kohtaan. Työssämme kuvaamme yksityisen erityispäiväkodin perustamiseen liittyviä vaiheita ja tätä kautta tutkimme onko yksityisen erityispäiväkodin perustaminen kannattavaa. Opinnäytetyössä kerromme yleisesti päivähoidon kehityksestä Suomessa sekä päivähoidosta yrittäjän näkökulmasta, tuoden esille sen tämän päivän haasteet ja mahdollisuudet. Nykypäivänä päivähoitopalvelujen kysyntä kasvaa lisääntyvässä määrin ja lisäksi sen erityisosaamista arvostetaan entistä enemmän. Päivähoito ja sen varhaiserityiskasvatus on osa yhteiskuntaa ja siihen vaikuttavat monet yhteiskunnassa hallitsevat käsitykset, arvot ja poliittiset linjaukset (Pihlaja & Kontu 2006, 9). Päivähoitoa määrittävät ensisijaisesti lait ja asetukset, mutta myös palveluiden kysynnällä on merkitystä. Kunnalla on lain mukaan velvollisuus tarjota kaikille kunnan lapsiperheille päivähoitopalveluita. Kysynnän kasvaessa myös ostopalveluiden ja yksityisen päivähoidon osuus on lisääntynyt.

Päiväkodissamme toimii integroitu pienryhmä, jossa osa lapsista on erityistä tukea tarvitsevia. Olemme erikoistuneet sosiaali-emotionaalisia vaikeuksia omaaviin ja kielenkehityksen- ja kommunikoinnin vaikeuksia omaaviin lapsiin, jotka tarvitsevat samankaltaisia tukitoimia. Näin takaamme että opetus-, kasvat- tus- ja työskentelytapamme auttaisivat mahdollisimman monia lapsia. Opinnäytetyössämme olemme paljolti korostaneet eri yhteistyötahojen merkitystä ja moninaisuutta sekä niiden vaikutusta lapsen hyvinvointiin ja parhaisiin tukimuotoihin. Opinnäytetyössä kerromme teoriassa Päiväkotikoti Riemula nimisen, päivähoitopalveluita tarjoavan yrityksen perustamiseen liittyvistä suunnitelmista, jonka keskiönä on, tekemämme liiketoimintasuunnitelma. Liiketoimintasuunnitelma on yrityksen perustamisessa tärkeä asiakirja, joka sisältää taloussuunnitelman lisäksi kirjallisen esityksen liiketoiminta-ideasta ja sen toteuttamisesta, esittäen yrityksen tarjoamat palvelut ja tuotteet sekä yrityksen resurssit, uhat, markkinat, asiakkaat, kilpailijat ja toimintamallin yrityksen alkuvuosille. (Kainlauri 2007, 37-123.)

2 VARHAISKASVATUS JA PÄIVÄHOITO SUOMESSA

2.1 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus- termiä käytetään useassa eri yhteydessä kuten käytännön, tieteen ja oppiaineen suhteen. Varhaiskasvatuksella voidaan tarkoittaa koulua edeltäviä kasvatuksen käytäntöjä kodeissa, päivähoidossa tai muissa paikoissa kuten harrastustoiminnassa. Se on myös tätä todellisuuden aluetta tutkiva tieteenalan nimitys. Käytäntö antaa lähtökohdat tieteen kysymyksenasettelulle ja tieteenalan teoreettinen taso puolestaan varmistaa sen, että käytäntöä voidaan kehittää tietoisesti perusteltuun suuntaan. Tästä esimerkkinä voidaan pitää valtakunnallista varhaiskasvatussuunnitelmaa. (Helenius & Korhonen 2005, 55-57.)

Varhaiskasvatus on myös yliopistollinen oppiaine, joka on osa kasvatustieteiden tiedeperhettä. Kasvatustieteen sovellusluokitukset eivät ole aivan selkeitä, sillä perhekasvatus ja koulukasvatus menevät osin päällekkäin varhaiskasvatuksen kanssa. Kuitenkin monet käytännön asiat erottavat varhaiskasvatuksen koulukasvatuksesta. Varhaiskasvatuksessa lapsuuden erityislaatuisuuden tunnistaminen ja kehityksen huomioon ottaminen on erittäin tärkeää. Myös leikin merkitys on tärkeä alle kouluikäisille lapsille ja leikin pedagogiikka onkin varhaiskasvatuksen keskeisiä työtapoja päivähoidossa. (Helenius & Korhonen 2005, 56-66.)

Päivähoito on osa varhaiskasvatusta. Valtio ohjaa ja valvoo kuntien järjestämää päivähoitoa ja näin samalla ohjaa varhaiskasvatusta. Kunnissa hallinnollisesti varhaiskasvatus on hiljalleen siirtymässä sosiaalitoimelta koulutoimen piiriin, kun kunnat voivat tehdä omia hallinnollisia ratkaisuja. Silti päivähoitoa pidetään osana sosiaalipolitiikan peruspalveluita. (Helenius & Korhonen 2005, 63; Huh-
tanen 2005, 69- 71.) Varhaiskasvatusta voidaan siis tiivistetysti pitää kodin, päivähoidon, esikoulun ja muuhun elämänpiiriin sijoittuvana vuorovaikutustapahtu-

mana, joka tavoitteellisesti pyrkii hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kautta 0-6-vuotiaiden lasten kokonaispersoonalliseen kehitykseen (Huhtanen 2005, 69).

2.2 Erityisvarhaiskasvatus osana päivähoitoa

Kuten varhaiskasvatus myös erityiskasvatus on sekä tieteenala, että myös pedagogista toimintaa. Päivähoito on kasvatuksen ja erityiskasvatuksen kontekstista katsottuna paikkana pulmallinen. On tutkittu, että päivähoidossa painottuvat enemmän perushoitoon liittyvät seikat kuin pedagoginen toiminta. Erityiskasvatuksen on taas puolestaan todettu painottavan yhä liiaksi lääketieteellistä lähestymistapaa. Näitä painotettuja seikkoja ovat esimerkiksi seuraavaksi luetellut asiat: päivähoitoon tulevalle erityistä tukea tarvitsevalle lapselle tulee laatia päivähoitolain määrittämä kuntoutussuunnitelma, päivähoitoon tullessa lapsesta tulee olla erityislääkärin tai toisen asiantuntijan lausunto, päivähoidon ulkopuolinen asiantuntija määrittelee lapsen erityisen tuen tarpeen, eivät vanhemmat tai päivähoidon kasvattajat. Erityiskasvatuksen toteuttamiseen vaikuttavat monet yksilölliset ja yhteisölliset asenteet ja asiat, esimerkiksi miten erilaisuuteen suhtaudutaan, miten poikkeavuus ja vammaisuus määritellään, sekä erilaiset käsitteet kuten integraatio, segregatio ja inklusio. Erityisvarhaiskasvatus on toimintaa, joka sisältää kokonaisuuden palveluita ja vuorovaikutuksellista toimintaa, jossa lapsi on mukana. (Pihlaja & Viitala 2004, 112- 119.)

Erityisvarhaiskasvatus on laaja tehtäväalue. Erityisvarhaiskasvatuksessa mukana on monia työntekijöitä, esimerkiksi päivähoidon, lastensuojelun, perheneuvolan ja lastenpsykiatrian ammattilaisia. Kaikkien alueiden, mutta eritoten päivähoidon erityiskasvatuksen työ vaatii tietoa, taitoa ja valtavaa osaamista monelta eri osa-alueelta. Päivähoidon tulee osata työskennellä perhelähtöisesti vanhempien kanssa, suorittaa lapsen kasvun ja kehityksen arviointia, tukea lapsen kehitystä ja kasvua, tunnistaa lapsen erityistarpeet, suunnitella, toteuttaa ja arvioida erityiskasvatusta, toimia moniammatillisessa yhteistyössä, sekä kehittää palveluja tarpeen mukaan. (Pihlaja & Kontu 2001, 18- 19.)

Päiväkodissamme pyrimme toteuttamaan erityisvarhaiskasvatusta lapsilähtöisesti integroidussa ryhmässä, ei niinkään diagnoosi-perusteisesti. Tämän ryhmän avulla pyrimme korostamaan inklusio mallin ajatusta siitä, että jokainen työntekijä ottaa vastuun toiminnastaan, yhteisestä työstä lasten hyväksi ja valmistautuu ottamaan vastaan kaikenlaisia lapsia. Tämä vaatii työtä ja sitä, että jokaisella työntekijällä on mahdollisuus saada riittävät tiedot ja taidot ja aikaa keskustella asioista, tuoda julki omia pelkojaan ja toiveitaan. Pelkästään se, että erityistä tukea tarvitseva lapsi liitetään fyysisesti ryhmään, ei tue inklusioajattelua, vaan se vaatii järjesteltyjä tukitoimia toimiakseen (Kontu & Suhonen 2008, 38).

2.3 Päivähoito Suomessa

Suomalaisella päivähoidolla on pitkälle ulottuvat juuret ja päivähoitotoiminta onkin ollut teollistumisen aikakauden alettua osa köyhäin hoitoa, mutta samalla se on mahdollistanut perheen äitien osallistumisen ansiotyöhön. Päivähoidon pedagoginen sisältö on vaihdellut ajoittain, mutta varsinainen lastentarhatoiminta Suomessa on saanut paljon vaikutteita Saksasta. Lasten päivähoito eri muodoissaan oli aluksi yksityisten tahojen ylläpitämää ja harvoin kuntien tai valtion tukemaa, mutta 1936 annetun lastensuojelulain mukaan myös kunnilla tuli velvollisuus järjestää tai ylläpitää annettavaa päivähoitoa. Vasta vuoden 1973 asetetun lasten päivähoitolain ja –asetuksen myötä päivähoidosta tuli kaikille tarkoitettu sosiaalipalvelu, joka nykyään on tärkeä osa kuntien toimintaa.

2.3.1 Seimitoiminta

Seimi- nimitys kuvastaa sitä, että lapset tulivat hoitoon aivan pieninä, jopa kaksiviikkoisina. Seimi-nimitys liittyy Raamatun tarinaan, jossa vasta syntynyt Jeesus-lapsi nukkuu seimessä eli eläinten syöttökalukalossa. Seimet määriteltiin pienten lasten säilyttämisen ja huolenpidon laitoksiksi, joiden toiminnasta vastasi terveydenhoitohenkilöstö. Seimitoiminta alkoi Euroopassa 1800-luvulla teollistumisen myötä, jolloin naiset alkoivat käydä töissä ja pienet lapset tarvitsivat

samaan aikaan hoitoa. Ennen seimitoimintaa lapset saatettiin jättää vain kirkon hoidettavaksi tai lastenkodin tyyppiseen paikkaan, asyyliin, jossa äidit kylläkin saattoivat käydä imettämässä lapsia, mutta eivät välttämättä omiaan. Myöhemmin perustettujen seimien tarkoitus olikin tarjota hoitoapua työssä käyville äideille ja näin edistää lasten ja äitien hyvinvointia tarjoten maitohuoltoa, hygieniää ja lääkärintarkastuksia. Hoidossa keskityttiin siis perushoittoon, eikä ajateltu vielä, että lapsi tarvitsisi kasvatuksellista tai pedagogista hoitoa. Edistyksellistä aikaansa nähden oli, se että se tarjosi lapselle mahdollisuuden säilyttää yhteydet vanhempiinsa. Seimiä perustettiin hyväntekeväisyys ja köyhäinapu tarkoituksessa kaupunkeihin ja tehdaspaikkakunnille ja niitä ylläpitivät, joko yksityiset tai ne olivat kuntien tukemia. (Välimäki 1999, 73- 76.)

Suomessa ensimmäinen seimi-tyyppinen hoitopaikka perustettiin Helsinkiin 1861 ja Suomessa seimitoimintaa ylläpitivät yhdistykset, pelastusarmeija, kaupunkilähetys ja yksityishenkilöt. Myös teollisuuslaitokset olivat perustamassa seimiä, koska ne tarjosivat hoitoa pääasiassa tehdastyöläisten lapsille. Suomessa seimissä lapset olivat kaksikuukautisesta lähtien ja pienin päivähoitomaksu sisälsi ruoan ja hoidon lapselle. Virallisesti Suomessa seimi-käsite poistui käytöstä vasta 1973 päivähoitolain myötä. Käsite on kuitenkin jäänyt elämään päiväkoteihin, joissa lapset on jaettu iän mukaan. (Välimäki 1999, 74- 77.)

2.3.2 Pikkulasten koulu

Pikkulasten koulun (Infant School) perustajana pidetään Skotlantilaista Robert Owenia, joka perusti ensimmäisen koulun 1861. Pikkulasten koulu oli ensimmäistä avoimesti organisoitua kasvatustoimintaa pienille 2-7-vuotiaille lapsille. Samalla koulu toimi hoitopaikkoina työväestön lapsille. Tavoitteena oli toimia työväestön lasten esikouluna ja tarjota terveellinen ja lämminhenkinen ympäristö. Pikkulasten koulujen alullepanijat olivat usein niin sanotusti yläluokan sivistyneistöä, jonka tarkoituksena oli työväenluokan valistaminen. Opetuksen lisäksi lapsille tarjottiin päivittäinen ateria sekä he saivat nukkua siellä ennen kuin vanhemmat tulivat työstä. Tiedollisten valmiuksien lisäksi opetukseen kuului myös itsestään huolehtimiseen ja hygieniaan liittyvät asiat. Owen korosti äidin anta-

maa peruskasvatusta, mutta katsoi pikkulastenkoulujen tukevan koteja, joissa vanhemmat kävivät palkkatyössä. Aikaansa nähden edistyksellistä oli, ettei lapsia saanut piiskata. (Välimäki 1999, 79- 80.)

Pikkulasten koulut levisivät ympäri Eurooppaa ja Suomeen pikkulastenkoulut tulivat Ruotsista 1830-luvulla. Suomessa noudatettiin samanlaista vuoro-opetusohjelmaa kuin Ruotsissa ja Englannissa. Koulussa saattoi olla jopa 200 lasta, jotka istuivat salissa kaikki portaiden tapaisella penkkilineella, jossa opeteltiin yhden opettajan johdolla alkeistietoja ja -taitoja kuten lukemista, kirjoittamista, uskontoa, historiaa, maan- ja luonnontietoa. Alkuopin jälkeen opetus jatkui vuoro-opetuksena apuopettajien johdolla. Pikkulasten koulut toimivatkin lastentarhojen edeltäjinä. (Välimäki 1999, 79- 80.)

2.3.3 Lastentarha

Lastentarhantoiminnan perustajana pidetään saksalaista kasvatustieteilijää Friedrich Fröbeliä, joka 1800-luvulla kehitti ja alullepani lastentarhatoiminnan. Lastentarhat perustettiin kansanopetuksen rinnalle ja kritiikiksi pikkulasten kouluille. Lastentarha nimitys erotti uuden toiminnan koulusta ja romanttisesti symboloi lasten kasvua puutarhassa. Fröbel korosti lapsuuden ja leikin merkitystä, sekä lapsen lähtökodista tapahtuvaa kasvatusta. Fröbel katsoi lapsuudella olevan keskeisen merkityksen elämänkaareissa, eikä hän nähnyt lapsia pieninä aikuisina, vaan erilaisina kehitysedellytyksiä täynnä olevina lapsina. Fröbel korosti myös naisen, perheen ja kodin roolia ja hän näkikin kasvatuksen kuuluvan kummallekin vanhemmalle. Alkuaan lastentarhatoiminta oli tarkoitettu kotikasvatuksen tueksi kaikille yhteiskuntaluokille, mutta lopulta se muovautui porvarillisten perheiden tueksi, koska työväestöllä ei ollut aikaa olla lasten kanssa niin kuin edellytettiin. Alussa toiminta oli vain muutaman tunnin päivässä ja tarhassa kävi 40- 50 kolme vuotta täyttäneitä lasta. Kasvatustavoitteisiin pyrittiin leikin, oppimisen ja työn kautta, niin että toiminnan sisältö ja toimintatavat olivat ennalta suunniteltu. Tavoitteena oli luoda perustaa koululle ja uudenlaista ihmiskuvaa varten. Fröbelin lastentarhatoiminta sai aikaisiltaan paljon kritiikkiä, joka johti lastentarhakieltoon Saksassa vuosina 1851- 1860. (Välimäki 1999, 81- 86.)

Suomeen lastentarhatoiminta tuli 1800-luvun puolivälin jälkeen kansanopetukseen liittyen. Lasten kasvatus ja opetus oli pitkään ollut kotien ja kirkon vastuulla, mutta kansakouluaatteen isä Uno Cygnaeus halusi erottaa kirkon kokonaan koulusta. Opintomatkoiltaan Cygnaeus toi mukanaan uudet käsitteet lastentarha ja lastenseimi, jotka ennen olivat lähes tuntemattomia käsitteitä. Kansakouluaate levisi 1860-luvulla ja samalla Cygnaeus integroi lastentarhatoiminnan kansanopetukseen. Cygnaeus esitti, että sekä pitäjäkoulujen ja kaupunkikoulujen tyttökouluihin perustetaan lastentarhoja ja seimiä, joissa pitäjä- ja kaupunkikoulujen vanhimmat tytöt auttaisivat lasten hoidossa. Cygnaeuksen lastentarhoissa oli yli 5-vuotiaita lapsia, joten lapset olivat vanhempia mitä esikuvana toimineen Fröbelin lastentarhoissa. Lisäksi Cygnaeus näki lastentarhat yhteiskunnallisemmin kuin Fröbel, jolle toiminta oli ideaali. Suomessa Cygnaeuksen idea lastentarhoista ja seimistä osana kansakoululaitosta eli hänen elinaikansa ajan, mutta hiipui Cygnaeuksen kuoleman jälkeen. (Välimäki 1999, 91- 96.)

Parikymmentä vuotta myöhemmin lastentarhatoimintaa uudelleen järjesti Saksassa lastentarhanopettajaksi opiskellut Hanna Rothman yhdessä Betty Alanderin kanssa, jotka tarkastelivat lastentarhatoimintaa enemmän kansalaisten näkökulmasta. Yhteiskunnallinen tilanne oli muuttunut siten, että teollistuminen ja palkkatyöläisyys olivat kasvaneet sekä kansakoulutoiminta oli edennyt, joten alle kouluikäiset lapset erottuivat selvemmin heitteillä olevaksi ryhmäksi. Kansan lastentarhan perustehtävänä oli 3-6-vuotiaiden lasten perushoidosta huolehtiminen. Osa lapsista vietti koko päivän lastentarhassa, koska vanhemmat olivat palkkatyössä, kun taas osa tuli mukaan vain tarhatoiminnan ajaksi. Pestalozzi-Fröbel-Hausk- koulutuksen saaneina Rothman ja Alander pitivät kotia lastentarhan esikuvana ja kotityöt otettiin mukaan lastentarhan toimintaan. Ensimmäiset niin kutsutut kansanlastentarhat olivat aluksi yksityisiä, eivätkä ne olleet osa kansanopetusta. Myöhemmin julkisista varoista voitiin maksaa avustuksia. Kansanlastentarhojen toimintaa levitettiin lehdistön ja opettajakoulutuksen avulla, mutta yhteiskunnallista tai koko maan koskevia toimintaehdotuksia ei tehty. Kansanlastentarhat olivat tarkoitettu kaikille yhteiskuntaluokille, mutta pääasiallinen tarkoitus oli auttaa köyhiä ja puutteellisia koteja sekä hoitaa lapsia kun äidit olivat töissä. Näin kansanlastentarhat toimivat ennaltaehkäisevänä lastensuojeluna. (Välimäki 1999, 98- 113.)

Kunnallisia lastentarhoja perustettiin 1919 ja vasta kun laki lastentarhojen valtionavustuksista oli säädetty 1927, alkoi lastentarhojen kunnallistaminen. Seimitoiminta jäi kokonaan tuen ulkopuolelle vuoteen 1970 saakka. Vuonna 1936 annettu lastensuojelulaki määritteli, että kunnan oli tarpeen mukaan, joko itse perustettava tai ylläpidettävä kotikasvatusta tukevia ja täydentäviä laitoksia, tai tukea muita yksityisten järjestöjen tai henkilöiden perustamia laitoksia tai toimintaa joiden katsotaan vastaavan samaa tarkoitusta. Näin ollen päivähoito tai laissa määritelty päivähuolto tuli osaksi kuntien tehtäviä. Lastentarhojen lisäksi päivähuoltotoimintaan kuului muitakin toimintamuotoja kuten seimet, päiväkodit, perhepäivähoito, leikkikenttätöiminta ja kodinhoitajatoiminta. Lastensuojelulaki toimikin päivähoidon kehyksenä 37 vuoden ajan. (Välimäki 1999, 117- 120.)

2.3.4 Päivähoito sosiaalipalveluksi

Valtion suhde päivähoitoon muuttui radikaalisti vuoden 1973 päivähoitolain myötä, jolloin päivähoito määriteltiin kaikille tarvitseville tarkoitetuksi sosiaalipalveluksi. Kunnat veloitettiin järjestämään päivähoitoa siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnissa esiintyvä tarve edellyttää. Päivähoidolla tarkoitetaan siis päivähoidon järjestämistä päiväkotihoidona, perhepäivähoitona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana. Samalla päivähoito irrotettiin vähävaraisuuskytkennästä. Päivähoitolaki yhdenvertaisesti hoitomaksut hoitomuodosta riippumattomaksi, mutta perheiden kesken eroja hoitomaksun suhteen on riippuen perheen varallisuudesta.

Päivähoitolaki merkiksi valtionosuuksien kasvua kunnille ja samalla säänteli entistä tarkemmin päivähoitoa. Muutos päivähoitolakia edeltävästä lastensuojelulaista oli suuri sillä päivähoitolaki ja -asetus määrittelivät esimeikiksi eri päivähoidon muodot, päiväkotien enimmäiskoon, lapsiryhmän koon ja niin edelleen. Samalla se toi päivähoidon lakisääteisen suunnitelmajärjestelmän piiriin. Vuonna 1990 kaikki alle 3-vuotiaat pääsivät päivähoitoon tai vaihtoehtoisesti saivat kotihoidontukea, joka oikeutti myös yksityiseen päivähoidon valintaan. Näin to-

teutui niin kutsuttu subjektiivinen oikeus hoitopaikkaan, joka laajeni myöhemmin koskemaan kaikkia alle kouluikäisiä lapsia. (Välimäki 1999, 143- 153.)

2.3.5 Päiväkotiki ja laki lasten päivähoidosta

Päiväkotinimikettä on käytetty Suomessa koululaisten koulun jälkeisestä toiminnasta sekä seimi- ja lastentarhatoiminnasta. Sotien jälkeen päiväkotiki-käsite muotoutui tarkoittamaan alle kouluikäisten 3-6-vuotiaiden kokopäivähoitoa. Päivähoitokäsite sai nykyisen merkityksensä vasta muutama vuosi ennen päivähoitolain voimaantuloa 1973, joka yhdisti siihenastisen laitospäivähoitotoiminnan päiväkotiki-nimikkeeksi. Lain mukaan päiväkotihoidon voidaan järjestää sitä varten varatussa tilassa, jota kutsutaan päiväkodiksi. Lapsi ryhmiin koot ja henkilökunnan pätevyys on määritelty päivähoitolaissa ja asetuksessa. (Välimäki 1999, 127- 143.)

Laki lasten päivähoidosta määrittää pitkälti päiväkodin toimintaa. Päivähoidon tarkoituksena on tukea päivähoidossa olevien lasten koteja, näiden kasvatus-tehtävässä ja yhdessä näin edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehittymistä. Päivähoidon tulee tarjota lapselle jatkuvat, turvalliset ihmissuhteet, lapsen monipuolista kehitystä tukevaa toimintaa, sekä lapsen lähtökohdat huomioon ottaen suotuisa kasvuympäristö. Lapsen päivähoidossa on huomioitava myös lapsen kulttuuriperinne ja uskonnollisen kasvatuksen tukemisessa tulee kunnioittaa lapsen vanhempien tai holhoojan vakaumusta. Päiväkodin tulee edistää ja tukea lapsen kasvua yhteisvastuuseen ja rauhaan, sekä opettaa vaalimaan elinympäristöä. Päiväkodin tulee myös vastata lapsen tarpeellisesta ravinnonsaannista päivittäin. Tämä ei kuitenkaan koske klinisiä ravintovalmisteita, eikä niitä vastaavia tuotteita, jotka sairasvakuutuslain nojalla ovat korvattavia. (Laki lasten päivähoidosta 36/1973, Luku 1: 1§-2§.)

Päivähoito laissa on myös säädetty siitä, että päiväkotiki tai sen osa voidaan järjestää erityispäiväkodiksi, jos lapsella on erityisen hoidon tai kasvatuksen tarvetta. Päivähoidon tulee olla olosuhteiltaan terveydellistä ja muilta olosuhteiltaan lapsen hoidolle tai kasvatukselle sopivaa. Erityistä tukea tarvitsevien lasten

kohdalla tulee päiväkodin yhdessä vanhempien ja muiden tarvittavien tahojen, esimerkiksi kunnan sosiaalitoimen, terveydenhuollon, koulutoimen kanssa laatia lapselle kuntoutussuunnitelma, jotta lapsen kuntoutus saadaan toimivaksi ja yhdenmukaiseksi ja lapsen tarpeita parhaiten palvelevaksi. (Laki lasten päivähoidosta 36/1973, Luku 1: 7§, 11§, 28§.)

Lasten päivähoidon yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaalihallitukselle, joka toimii Sosiaali- ja terveysministeriön alaisena. Läänin alueella lasten päivähoitoa ohjaa ja valvoo sosiaalihallituksen alaisena lääninhallitus. Kunnan on huolehdittava siitä, että lasten päivähoitoa ja esiopetusta on saatavissa kunnan järjestämänä tai valvomana siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin, kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kunnalle tämän lain mukaan kuuluvista tehtävistä huolehtii sosiaalilautakunta tai muu vastaava elin. Kuitenkaan päiväkotia tai sen osaa ei saa ottaa käyttöön ennen kuin lääninhallitus on sen tarkoitukseensa hyväksynyt. (Laki lasten päivähoidosta 36/1973, Luku 2: 11§-14§.)

Asetus lasten päivähoidosta velvoittaa päiväkotia, johon otetaan erityisen tuen tarpeessa oleva lapsi, hankkimaan lapsesta alan erikoislääkärin tai muun asiantuntijan lausunto. Lisäksi tämä asetus asettaa vaatimukset päiväkodin henkilöstöriittävyydelle. Päiväkodissa tulee olla vähintään yksi henkilö, jolla on laissa vaadittu sosiaalihuollon tai muu virkaan soveltuva ammatillinen kelpoisuus, enintään seitsemää kokopäivähoidossa olevaa lasta kohden. Neljää alle kolmen vuoden iässä olevaa lasta kohden, tulee myös olla yksi edellä mainitun ammattipätevyyden omaava henkilö. Enintään 13 yli kolmevuotiasta osapäivähoidossa olevaa lasta, voi olla yhtä sosiaalihuollon ammattipätevyyden täyttävää hoitajaa kohden. Mikäli päiväkodissa on yksi tai useampia erityisen hoidon ja kasvatuksen tarpeessa olevaa lasta, tulee tämä ottaa huomioon hoitajien lukumäärässä, mikäli lapsella ei ole erillistä avustajaa. Säädetystä suhdeluvusta voidaan poiketa, jos lasten keskimääräiset hoitopäivät ovat säännöllisesti huomattavasti pienemmät kuin toimintapäivät. Tämä tarkoittaa, että kokonaissuhdeluku voi lyhytaikaisesti ylittyä. Joka kolmannella hoito- ja kasvatustehtävässä toimivalla tulee olla sosiaalihuollon vaatima ammatillinen kelpoisuus ja muilla hoito- ja kasvatus-

tehtävissä toimivilla erikseen säädetty ammatillinen kelpoisuus. (Asetus lasten päivähoidosta 239/1973.)

2.3.6 Esiopetus

Kuusivuotiaiden esiopetusta on meillä pohdittu 1960-luvulta lähtien, mutta vasta vuonna 1990 asetettiin tavoitteeksi, että kaikille kuusivuotiaille turvataan maksuton esiopetus joko päivähoidossa tai koulussa (Välimäki 1999, 166). Kuntien velvollisuus esiopetuksen järjestämiseen ja lapsen oikeus esiopetukseen tulivat voimaan elokuun alusta 2001. Lapsella on oikeus saada esiopetusta vuotta ennen oppivelvollisuusiän alkua. Esiopetusta tulee järjestää myös pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville lapsille, sekä niille lapsille jotka aloittavat perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin. Esiopetuksesta säädetään perusopetuslaissa, mutta jos esiopetusta järjestetään päivähoitopaikassa, sovelletaan lisäksi, lasten päivähoitolakia. (Lastentarhanopettajaliiton [www-sivut](#) 2012.)

Lapsella on siis oikeus maksuttomaan esiopetukseen oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna. Esiopetukseen osallistuminen on lapselle maksutonta ja vapaaehtoista. Esiopetukseen osallistumisesta päättää lapsen huoltaja. Suomessa kuusivuotiaista lapsista jo lähes kaikki osallistuvat esiopetukseen. Jos lapsella on pidennetty oppivelvollisuus vamman tai sairauden vuoksi, hänellä on oikeus esiopetukseen sinä vuonna, kun hän täyttää viisi vuotta. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalla lapsella on oikeus saada esiopetusta myös oppivelvollisuuden alkamisvuonna eli kuusivuotiaana, mutta tämä esiopetukseen osallistuminen ei ole lapselle vapaaehtoista. Lapsella on myös oikeus esiopetukseen oppivelvollisuuden alkamisvuonna eli 7-vuotiaana, jos hän perusopetuslain 27 §:n mukaisesti aloittaa perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin. Esiopetuksen järjestämisestä vastaavat kunnat. Kunta voi myös hankkia esiopetuksen ostopalveluna julkiselta tai yksityiseltä palveluiden tuottajalta, esimerkiksi yksityiseltä päiväkodilta, mutta kunta vastaa siitä, että ostopalveluna tuotettu esiopetus toteutetaan säädösten ja määräysten mukaisesti. (Opetushallituksen [www-sivut](#) 2011; Perusopetuslaki 628/1998, Luku 4:9§.)

Esiopetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuu-kykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen, sekä opettaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Opetuksen tulee myös edistää sivistystä, tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa, oppilaiden edellytyksiä osallistua koulutukseen ja itsensä kehittämiseen. Lisäksi esiopetuksen tavoitteena on osana varhaiskasvatusta parantaa lasten oppimisedellytyksiä sekä turvata riittävä yhdenvertaisuus koulutuksessa koko maan alueella. Tärkeänä tavoitteena on, että lasten kehitykseen ja oppimiseen vaikuttavat ongelmat havaitaan ja niihin puututaan varhaisessa vaiheessa ja näin ennalta ehkäistään mahdolliset vaikeudet koulussa. (Opetushallituksen www-sivut 2011, Perusopetuslaki 628/1998, Luku 1:2§.)

Opetushallitus hyväksyy kaikkia esiopetuksen järjestäjiä sitovan opetussuunnitelman perusteet, jonka pohjalta paikalliset esiopetuksen opetussuunnitelmat laaditaan. Esiopetuksessa ei ole oppiaineita, vaan seuraavat keskeiset sisältöalueet: kieli- ja vuoro-vaikutus, matematiikka, etiikka ja katsomus, ympäristö- ja luonnontieto, terveys, fyysinen ja motorinen kehitys sekä taide ja kulttuuri. Esiopetuksen laajuus on vähintään 700 tuntia eli keskimäärin neljä tuntia päivässä, mutta kuitenkin enintään viisi tuntia päivässä. Päävastuu esiopetuksen toteuttamisesta kuuluu opettajille, joilla on pääsääntöisesti luokanopettajan tai lastentarhanopettajan koulutus. Opetusministeriö on antanut suosituksen esiopetusryhmän koosta, jolloin yhden opettajan esiopetusryhmässä saa olla enintään 13 lasta tai 20 lasta, jos ryhmässä on toinen koulutettu aikuinen. (Opetushallituksen www-sivut 2011.)

Opetuksen lisäksi oppimateriaalit ja ruokailu ovat maksuttomia. Esiopetusta saavilla oppilailla on oikeus samoihin opintososiaalisiin etuihin kuin perusopetuksen oppilaalla kuten oppilashuoltopalvelut. Oppilailla on myös oikeus maksuttomaan kuljetukseen, jos matka on yli viisi kilometriä tai jos matka on lapselle liian vaikea, rasittava tai vaarallinen. (Opetushallituksen www-sivut 2011.)

Perusopetuslaki määrittelee, että tehostettua tukea on annettava oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja. Tehostettua tukea annetaan hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti, joka on laadittava yhteistyössä oppilaan ja huoltajan, sekä tarvittaessa

oppilaan muun laillisen edustajan kanssa. Tehostettu tuki sisältää oppilaalle annettavia, erityisesti tehostettua tukea ja oppilashuollon tukimuotoja sekä tarvittavia pedagogisia järjestelyjä. Tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen käsitellään oppilashuoltotyössä ja tehostettu tuki järjestetään yksilöllisten tarpeiden edellyttämällä tavalla. (Perusopetuslaki 628/1998, Luku 3:16§.)

Jos tehostettu tuki ei riitä voidaan oppilaalle antaa erityistä tukea, joka muodostuu erityisopetuksesta ja muusta tämän lain mukaan annettavasta tuesta. Erityisopetus järjestetään oppilaan muun opetuksen yhteydessä tai osittain tai kokonaan erityisluokalla tai muussa soveltuvassa paikassa. Erityisen tuen antamisesta tulee opetuksen järjestäjän tehdä kirjallinen päätös, jota tarkistetaan ainakin 2. vuosiluokan jälkeen sekä ennen 7. vuosiluokalle siirtymistä. (Perusopetuslaki 628/1998, Luku 4:17§.)

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa sekä hankittava pedagoginen selvitys, jossa selvitetään oppilaan kokonaistilanne ja erityistuen tarve, yhdessä oppilaan opetuksesta vastaavien ja oppilashuollon kanssa. Pedagogista selvitystä on tarvittaessa täydennettävä psykologisella, lääketieteellisellä tai vastaavalla muulla sosiaalisella asiantuntijalausunnolla. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ennen esi- tai perusopetuksen alkamista taikka sen aikana, ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että oppilaan opetusta ei syyn vuoksi voida antaa muuten. (Perusopetuslaki 628/1998, Luku 4:17§.)

Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi oppilaalle on laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Suunnitelma on laadittava, yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Suunnitelmasta on käytävä ilmi oppilaan erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen. Suunnitelma tarkistetaan tarvittaessa oppilaan tarpeiden mukaiseksi, mutta kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelman keskeisestä sisällöstä määrätään opetussuunnitelman perusteissa. (Perusopetuslaki 628/1998, Luku 4:17§.)

2.3.7 Päivähoito 2010-luvulla

Vuonna 2010 Suomessa oli 223 088 lasta päivähoidossa eli runsas 62 prosenttia kaikista suomalaisista lapsista oli joko kunnallisessa tai yksityisessä päivähoidossa. Päivähoidossa olleiden lasten osuus on pysynyt melko samana viimeiset kymmenen vuotta vaikkakin päivähoidossa olevien lasten osuus kasvoi 0,7 prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta. Päivähoidossa olevista lapsista enemmistö eli 92 prosenttia (204 747 lasta) oli kunnallisessa päivähoidossa. Lapsista 74 prosenttia hoidettiin kuntien omissa päiväkodeissa, 22 prosenttia lapsista oli kunnan perhepäivähoidossa ja 5 prosenttia lapsista hoidettiin kuntien yksityisiltä ostamissa ostopalvelupäiväkodeissa. Yksityisessä päivähoidossa, yksityisen hoidon tuella hoidettiin 18 341 lasta eli noin 8 prosenttia kaikista päivähoidossa olleista lapsista. Yhteensä yksityisessä päivähoidossa, niin ostopalveluna kuin yksityisen hoidon tuella rahoitetussa päivähoidossa, oli 11,3 prosenttia lapsia, josta 5,7 prosenttia eli noin puolet oli yksityisten yritysten päiväkodeissa. Yksityinen hoidon tuella hoidettujen lasten määrä on pääsääntöisesti kasvanut. Vaikka vuonna 2009 lasten määrä poikkeuksellisesti väheni vajaalla 400:lla, niin vuonna 2010 lasten määrä lisääntyi tuhannella lapsella. (Lasten päivähoito 2010, 2; Yksityinen palvelutuotanto sosiaali- ja terveystaloudessa 2009, 12.)

3 YRITTÄJYYS JA HOIVA-ALANYRITTÄJYYS

3.1 Yrittäjyys

Yrittäjyys erotellaan sisäiseen ja ulkoiseen yrittäjyyteen. Sisäisellä yrittäjyydellä tarkoitetaan asennetta ja toimintatapaa, joka voi ilmetä niin yrittäjyydessä, työelämässä kuin sen ulkopuolellakin. Nykypäivän työelämä edellyttää kaikilta työntekijöiltä, oli sitten yrittäjä tai ei, sisäistä yrittämistä, joka käytännössä näkyy omaehtoisena, aktiivisena ja kyseenalaistavana suhtautumistapana sekä pää-

märäntietoisena toimintatapana. Ulkoinen yrittäjyys tarkoittaa itse liiketoimintaa. Ulkoisena yrittäjänä oleva henkilö, joko yksin tai yhdessä muiden henkilöiden kanssa organisoii liiketoimintaa jonkun havaitsemansa idean varaan. Yrityksen ja yrittäjän tarkoituksena on tehdä voittoa ja samalla kantaa liiketoiminnan riskit. (Kainlauri 2007, 27- 30.)

3.2 Hoiva-alan yrittäjyys

”Hoivayrittäjyydellä tarkoitamme yritystoimintaa, joka kuuluu sosiaali- ja terveysalalle ja käsittää eri ikä- ja väestöryhmien hoivan, huolenpidon ja hoidon” (Rissanen & Sinkkonen 2004, 6). Hyvinvointialan yrittäjyys on lisääntyvässä määrin ollut viime vuoden hyvin kasvava yrittäjyyden ala. Suurin syy kysynnän kasvuun on ollut ikääntyvät suuret ikäluokat, kunta- ja palvelurakennemuutos, sekä tämänhetkinen ihmiskuva, joka korostaa omaa ja läheisten hyvinvointiin panostamista. Ihmiset ovat ajan saatossa tottuneet pitämään tiettyjä sosiaali- ja terveyspalveluita itsestään selvyyksinä ja he näkevät erilaiset arkielämän hyvinvointia ja jaksamista tukevat palvelut välttämättöminä. Suomessa erityisesti kunnalliset palvelut ovat niitä, joista suomalaiset eivät ole valmiita luopumaan ja yksityisiä palveluita he käyttävät mahdollisuuksiensa mukaan täydentämään tai korvaamaan kunnallisia palveluita. Ajan henki on sellainen, että yhä enemmän kunnat verkostoituvat keskenään, mutta sen lisäksi myös yksityisten palvelun tarjoajien kanssa. Tulevaisuuden yksityisiltä palveluntuottajilta vaaditaan monipuolista osaamista ja laaja-alaisia verkostoja sekä laatua. Pitkällä tähtäimellä kunnat voivat olla ratkaisevassa asemassa yksityisten palveluntarjoajien menestymisen kannalta siinä, ostavatko he palveluita yksityisiltä. (Kainlauri 2007, 9-10.)

Näinä päivinä aloittavan yrittäjän tulee olla tietoinen toiminta-alueensa markkinatilanteesta, sillä toimintatavat yksityisten palveluntarjoajien ja kunnan välillä ovat viime vuosina kokeneet muutoksen. Ensimmäiset aikoinaan perustetut hoivayritykset, päiväkodit ja hoitokodit, ovat voineet näihin aikoihin asti luottaa ja turvautua siihen, että sijaintikunta on ollut avainasemassa yrityksen palvelujen

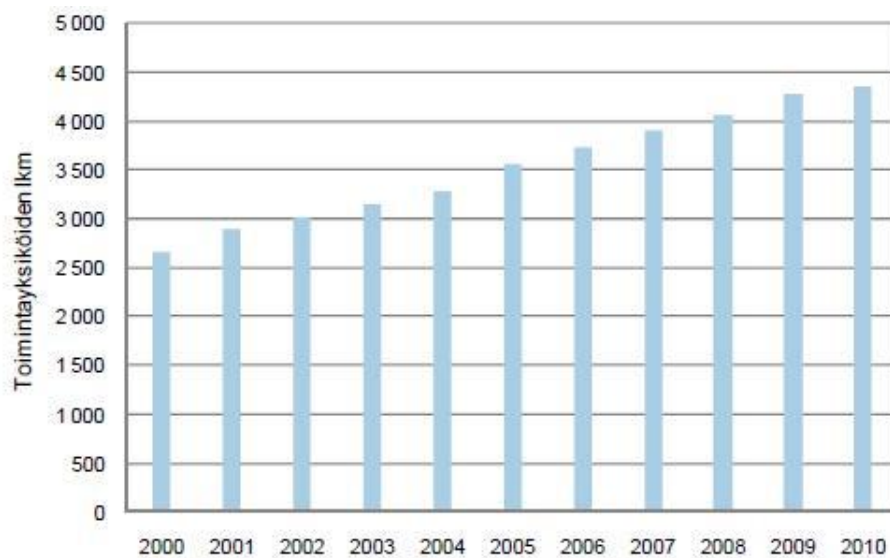
markkinoinnissa. Yrityksiä perustettiin ja yritykset tarjosivat palveluita sen pohjalta mikä palvelujen tarve tai pula kunnassa oli tai mitä palvelua kunta ei tarjonnut lainkaan, joko siitä syystä että se olisi ollut mahdotonta järjestää, palvelu olisi tullut liian kalliiksi tai se olisi ollut epätarkoituksenmukaista. Näin yritysten asiakaskunta on aiemmin siis muodostunut kunnan osoittamista ja maksamista asiakkaista. Tämä on johtanut useiden yritysten kohdalla siihen, että yritykset ovat toimineet ehkä jopa liiankin tiiviissä sidoksissa sijaintikunnan kanssa. Useimmiten näiden yritysten ainoa asiakas on ollut kunnan sosiaalitoimi. Siitä syystä uusi aika on alkanut hoivayrittäjien alalla. Yritysten tulee osata ja kyetä yhä enemmän itsenäiseen markkinointiin. Tällainen itsenäinen toiminta elvyttää kilpailutilannetta alalla ja muuttaa palveluntuottajien välisiä suhteita. Useat kunnat tuottavat palveluita sillä strategialla, että välttämättömät palvelut kunta tuottaa itse, mutta erityisempi palvelutuotanto jätetään yksityisten yhteisöjen ja yritysten huoleksi. (Karvonen-Kälkälä, Soback & Uusitalo 2009, 43.)

Ensiarvoisen tärkeitä asioita joita aloittavan yrittäjän tulee pitää mielessään, on jatkuvan kehityksen periaate ja muutosvastarinta. Yrityksen tulee huolehtia kilpailukyvyystään, pitämällä hyvää huolta eri verkostosuhteistaan, niin kunnan kuin muiden pienyrittäjien kesken. Pienyrittäjien verkostoituminen on eritoten avainasemassa yhä enenevissä määrin, sillä suuresta palvelujentarvekysynnästä johtuen lisääntyvissä määrin palveluita alkavat tarjoamaan myös suuret valtakunnalliset yritykset. Jatkuva kehityksen periaate olisi ehdottoman tärkeää, sillä vain sen avulla yritys voi toimia kilpailuissa mukana. Tästä johtuen sosiaali- ja terveysalalla tulee yrityksen olla valppaana ja seurata mahdollisia muutos ja kehitystilanteita, joita alaa koskien tapahtuu. Yksi näistä suurimmista asioista on jatkuvasti muutoksessa olevat toimintaa ohjaavat ja koskevat lait. Ne luovat suurelta osin perustan yrityksen toiminnalle. (Karvonen-Kälkälä ym. 2009, 45-55.)

Hoivayrittäjyyden erityispiirteinä voidaan pitää pienyrittäjyyttä, naisyrittäjyyttä, eettisyyden ja ammatillisuuden kietoutumista yrittäjyyteen, markkinoiden epätydellisyttä ja tietynlaista sidonnaisuutta kunnan ja valtion ohjaukseen, jota muilla aloilla ei ole samassa mittakaavassa. Muita tällä hetkellä merkittäviä ominaisuuksia hoivayrittäjyydelle ovat kasvava palvelujen kysyntä, mutta samal-

la myös kasvava työvoimapula alalla. (Rissanen & Sinkkonen 2006, 20.) Alla olevasta Stakesin teettämästä tutkimustuloksesta (Taulukko 1) näkyy 2000 vuoden alusta 2010 vuoteen asti yksityisten palvelujen tuotannon tarjonnan kasvu, kehitys ja lukumäärä. Yksityiset sosiaalipalvelut työllistivät vuonna 2010 yhteensä noin 41 700 henkilöä. Suurimmat asiakaslukumäärät olivat päivähoi-
dossa, asumispalveluissa ja kodinhoitoavussa. Yksityisiä päiväkotipalveluja tarjoavia toimintayksiköitä oli n 615. (Stakesin www-sivut 2011.)

Taulukko 1. Yksityiset sosiaalipalvelutoimintayksiköt 2000-2010. (Stakesin www-sivut 2011.)

3.3 Päivähoitoyrittäjyys

Yksityiset päiväkodit eivät ole aivan uusi ilmiö suomalaisessa yhteiskunnassa sillä 1880-luvulla aloitettu lastentarha ja seimitoiminta olivat lähinnä yksityisen ja kolmannen sektorin toimintaa, jonka tarkoituksena oli hyvien tapojen juurruttaminen kansan keskuuteen. Lastentarhojen kunnallistaminen alkoi 1936 lastensuojelulailla, jonka mukaan kunnan oli tarvittaessa perustettava tai ylläpidettävä laitoksia, jotka tukevat ja täydentävät kotikasvatusta, sekä tuettava yksityisten henkilöiden tai järjestöjen perustamia laitoksia, jotka järjestävät vastaavaa toimintaa. Noin kymmenen vuotta myöhemmin enemmistö lastentarhoista olikin jo

kunnallisia. Erityisesti vuoden 1973 päivähoitolaki loi kunnallisten päiväkotien verkoston ja vaikutti siihen että yksityiset päiväkodit jäivät vain vähemmistöksi. (Sinkkonen & Kosola 2004, 26- 27.)

Yrityspohjaisten päiväkotien perustaminen käynnistyi uudella tavalla 1990-luvun puolivälissä, sillä päivähoitoyrittäjyydelle oli silloin paljon suotuisia tekijöitä kuten poliittis-hallinnollinen ohjaus sekä kunnan ja koko maan taloudelliset muutokset. Kuntien taloudelliset vaikeudet 1990-luvulla heikensivät kuntien mahdollisuuksia rahoittaa päivähoitoa, mikä johti kunnallisen päivähoidon supistamiseen ja muihin säästötoimenpiteisiin kuten kunnallisten päiväkotien sulkemiseen. Samaan aikaan kysyntä alkoi kasvaa ja poliittis-hallinnollisena toimenpiteenä tehtiin vuonna 1993 päivähoitolain muutos, joka antoi kaikille alle 3-vuotiaille oikeuden kunnalliseen päivähoitoon ja myöhemmin vuonna 1996 sama oikeus laajennettiin alle kouluikäisiin. Toinen tärkeä ohjaustoimenpide oli yksityisenhoidontuki vuonna 1997, joka paransi yksityisen päivähoidon asemaa markkinoilla, parantaen vanhempien mahdollisuuksia ostaa yksityistä päivähoitoa. Kolmas poliittis-hallinnollinen ohjaustoimenpide, joka paransi yksityisen päivähoidon asemaa, oli sosiaali- ja terveysministeriön 1995- 1996 aloittama palveluseteli kokeilu, johon osallistui 33 kuntaa. Päiväkotiyrittäjyyttä edisti myös samaan aikaan käytönotettu kuntalisä ja päivähoidon käyttäjämaksujen muutokset. Taloudellisten tukien ja muiden toimenpiteiden seurauksena yksityisen ja kunnallisen päivähoidon maksujen erot kapenivat ja samalla se mahdollisti tasavertaisemman mahdollisuuden kaikille perheille valita kunnallisen ja yksityisen päiväkodin väliltä. (Sinkkonen & Kosola 2004, 26- 39.)

Nykyäänkään tarvittavia päivähoitopaikkoja, ei aina ole julkisen sektorin tarjoamana, joten yksityisiä päiväkoteja on perustettu runsaasti. Keskimäärin yksityisesti toimivat päiväkodit ovat menestyneet hyvin, koska kunnan tuki on ollut sekä henkisesti ja taloudellisesti hyvä. Kunnat ovat ylivoimaisesti merkittävin sosiaalipalveluiden ostaja, koska nykyinen suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmä antaa kunnille vapaat kädet, joko tuottaa palveluita itse tai ostaa ne muilta palveluntuottajilta. Kunnat voivat ostaa päivähoitopalveluja suoraan ostopalveluina, jolloin kunta ostaa osaksi tai kokonaan päivähoitopalvelut ulkopuoliselta palveluntuottajalta kuten yksityiseltä päiväkotiyrittäjältä. Kunta voi myös myön-

tää kuntalaisille palveluseteleitä päivähoitopalveluiden hankkimiseen. Tällöin kunta sitoutuu maksamaan palvelusta annetun setelin arvoon asti. Yksityisen palveluntarjoajan tulee olla kunnan hyväksymä ja kuntalaisen itse tulee hankkia päivähoitopalvelut. Palvelusetelien käyttö on vielä vähäistä ja setelin arvo vaihtelee kunnittain, mutta yleisesti palvelusetelikokeilut ovat olleet myönteisiä päivähoidossa. Palveluseteli vahvistaa kuntalaisen valinnan vapautta. Lasten vanhemmat ovatkin halukkaita maksamaan laadukkaasta hoidosta ja vanhemmat haluavat lasten taipumuksiin suuntautuvaa päivähoitoa. Osa yksityisistä päiväkodeista onkin erikoistunut esimerkiksi musiikkiin, taiteeseen, ympäristökasvatukseen ja liikuntaan. (Karvonen- Kälkkjä ym. 2009,50- 58; Tenhunen 2004, 44- 50.)

4 SUUNNITTEILLA OLEVA PÄIVÄKOTIMME JA SEN LIIKEIDEA

4.1 Kuvaus päiväkodistamme

Päiväkotimme on yksityinen päiväkotikoti, joka muodostuu yhdestä integroidusta erityisryhmästä. Tässä ryhmässä on yhteensä 16 lasta, joista 6 lasta on erityistä tukea tarvitsevia ja loput niin kutsuttuja tukilapsia. Omassa päiväkodissamme olemme erikoistuneet kielenkehityksen- ja kommunikoinnin vaikeuksia omaaviin lapsiin, sekä sosiaalis- emotionaalisia vaikeuksia omaaviin lapsiin. Päiväkotimme hakeminen ei edellytä lapselta diagnoosia.

Päiväkotimme sijaintikuntana tulee olemaan Pori. Päiväkotimme sijainti tulee olemaan Porin keskustan ulkopuolisella asuinalueella, päiväkotikäyttöön kunnostetussa vuokrakiinteistössä. Päiväkotimme tulee näissä tiloissa tarjoamaan kokopäivähoitoa arkipäivisin 06:30- 17:00 välisenä aikana. Tarjoamme myös Porin kaupungin maksamaa esiopetusta, 08:30- 12:30 välisenä aikana, viitenä päivänä viikossa, lukuun ottamatta koulujen loma-aikoja. Tarjoamme myös osapäivähoitoa esiopetuksessa käyville lapsille.

Päiväkodissa on kaksi perustajaa, molemmat koulutukseltaan sosionomeja, joista toisella on lastentarhanopettajan pätevyys ja toinen perustajista on koulutamassa itsensä ennen päiväkodin perustamista erityislastentarhanopettajaksi. Lisäksi päiväkodissamme tulee työskentelemään yksi lastenhoitaja, joka on ammatiltaan lähihoitaja. Tarpeen mukaan päiväkodissa voi työskennellä henkilökohtaisia avustajia tai ryhmäkohtainen avustaja.

4.2 Toiminta ja toimintaperiaatteet

Päiväkotimme toimintaperiaatteena on jokaisen lapsen yksilöllisen lapsuuden kunnioittaminen ja vaaliminen. Tavoitteenamme on lapsi- ja perhelähtöinen toiminta, mikä tarkoittaa tiivistä yhteistyötä perheiden kanssa. Laissa sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista korostetaan asiakaslähtöisyyttä, sekä asiakassuhteen luottamuksellisuutta, jolloin lakiin perustuen sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus saada hyvää palvelua ja kohtelua julkisessa ja yksityisessä sosiaalihuollossa (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000, Luvut 2: 4-10§). Näin ollen jokainen perhe ja jokainen lapsi otetaan päiväkodissamme huomioon ainutlaatuisena yksilönä. Jokainen lapsi ja jokainen vanhempi on erilainen ja jokaisen ihmisen kokemus asioista on ainutlaatuinen ja sitä arvostetaan. Tarkoituksenamme on järjestää erilaisia tapahtumia, juhlia, vanhempaintapaamisia, joissa juuri myös lasten vanhemmat pääsevät tapaamaan toisiaan, vaihtamaan ajatuksiaan ja tutustuvat toisiinsa, saavat mahdollisesti vertaistukea ja hyviä neuvoja toisiltaan. Haluamme luoda vahvan kasvatuskumppanuuden kotien kanssa ja toivommeekin tiivistä ja avointa yhteistä dialogia päiväkotimme henkilökunnan ja vanhempien välillä.

Ennen kaikkea toimintamme perustana ovat ammattitaitoiset ja turvalliset aikuiset, joilla on riittävä koulutus ja ammattitaito lasten kasvatus- ja opetustehtäviin. Kokonaisvaltaisen kehityksen tukeminen ja ohjaus on jokaisen meidän päiväkodin työntekijämme yksi perustehtävä. Lasten persoonallisuuden kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukemisen katsotaankin olevan jokaisen kasvattajan tehtävä (Kontu & Suhonen 2008, 138). Näin ollen tavoitteellisesti toimivan päivä-

kodin hyvä tunnusmerkki on tiivis yhteistyö eri lapsen kanssa työskentelevien tahojen kanssa.

Päiväkodissamme haluamme tarjota lapsille kodinomaisen ympäristön, jossa jokaisella lapsella on riittävästi tilaa myös itselleen. Pyrimme tarjoamaan lapsille monipuolisia elämyksiä niin erilaisten retkien, tempausten, kuin arjen kautta. Päiväkodissamme arvostamme ja panostammekin lähiruokaan. Osa ruokahuollosta, kuten aamupala ja välipala valmistetaan itse. Lounaan ostamme ostopalveluna Porilaiselta ravintola-alan yrittäjältä, joka toimittaa ruuan meille valmiina. Otamme lapsia aina mahdollisuuksien mukaan niin ruuanlaittoon, leivontaan, kuin siivoukseen. Lasten viikoittaisissa toiminnoissa käytämme liikuntaa, kuvataidetta ja musiikkia kasvatuksen apuvälineinä. Kaiken toiminnan perustana on selkeä ja strukturoitu päiväjärjestys, josta jokainen lapsi tietää ja osaa ennakoida mitä päivä tuo hänen kohdallaan tullessaan.

Päiväkotimme toiminta tapahtuu normaalia pienemmässä integroidussa 16 lapsen erityisryhmässä. Pieni ryhmäkoko mahdollistaa yksilöllisemmän toiminnan kaikille päivä-kodin lapsille ja tämä ryhmäkoko mahdollistaa myös liikkuvamman toiminnan muun muassa päiväkodin ulkopuolella. Päiväkotimme tarjoaa lisäksi esiopetusta pienryhmässä, joka mahdollistaa yksilöllisemmän opetuksen järjestämisen.

Leikillä on tietysti isoin rooli päiviemme kulussa. Turvallisten aikuissuhteiden lisäksi lapsi tarvitsee kokemuksia vertaissuhteista (Kontu & Suhonen 2008, 74). Näitä vertaissuhteita lapsi muodostaa muiden lasten kanssa ja ominaisin tapa vertaissuhdetaitojen harjoittelusta lapsilla tapahtuu leikin kautta. Omassa päiväkodissamme olemme erikoistuneet kielenkehityksen- ja kommunikoinnin vaikeuksia, sekä sosiaalis- emotionaalisia vaikeuksia omaaviin lapsiin. Näin ollen, meillä aikuisilla on myös vastuu leikin ohjauksessa, koska leikkien eri tilanteissa lapsi harjoittelee sosiaalisia- ja vuorovaikutustaitojaan.

Pyrimme kehittämään toimintaamme päiväkodissamme ja sitä kautta takamaan jokaiselle lapselle hyvän hoidon ja kasvun paikan. Kehittäminen tapahtuu jatkuvana työn arviointina ja palautteen antamisena ja vastaanottamisena. Py-

rimme päiväkodissamme olemaan avoimia ottamaan vastaan palautetta, niin negatiivista kuin positiivistakin ja pyrimme kannustamaan vanhempia sitä meille aina rohkeasti antamaan. Toimintamme tulee olemaan avointa ja muutosmyönteistä. Pyrimme kehittämään aina palvelujamme perheiden muuttuvien tarpeiden mukaisesti.

4.3 Henkilökunta ja vastualueet

Integroidun erityisryhmän henkilöstön rakenne vaihtelee paljonkin, vaikka sosiaalihuollon yleiskirjeessä on ohjeistettu 1980-luvulla erityisryhmistä ja niiden henkilöstöstä. Pääsääntöisesti integroidussa erityisryhmässä tulee olla kolme aikuista, joista vähintään yksi on erityislastentarhanopettaja. Hänen lisäkseen ryhmässä voi työskennellä lastentarhanopettajia ja lastenhoitajia. Lisäksi ryhmässä voi toimia henkilökohtaisia tai ryhmäkohtaisia avustajia. (Pihlaja & Kontu 2006, 21- 23.)

4.3.1 Vakainainen henkilökunta

Päiväkoti Riemulassa on yksi integroitu erityisryhmä, jossa on 16 lasta, joista korkeintaan 6 lasta on erityistä tukea tarvitsevia lapsia. Laissa sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (272/2005) on määritelty vaatimukset tarvittavalle koulutukselle ja perehtyneisyydelle sosiaalihuollon ammatilliselle henkilöstölle. Tulemme itse yrittäjinä työskentelemään ryhmässä erityislastentarhanopettajana ja lastentarhanopettajana. Lisäksi palkkaamme ryhmään vielä lastenhoitajan. Lain mukaan toisella meistä on jo pätevyys lastentarhanopettajaksi sekä tulevaisuudessa aiomme hankkia vielä erityislastentarhanopettajan pätevyyden.

Lain mukaan lastentarhanopettajan kelpoisuusvaatimuksena on vähintään kasvatustieteen kandidaatin tutkinto, johon pitää sisältyä lastentarhanopettajan koulutus, tai sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulu tutkinto, jonka tulee kuitenkin pitää sisällään varhaiskasvatuksen ja sosiaalipedagogiikan opintoja

vähintään 60 opintopistettä. Laissa tarkennetaan vielä, että lasten päivähoidon ammatillisiin johtotehtäviin on vaatimuksena tehtävään soveltuva edellä mainittu koulutus, sekä riittävä johtamistaito. Erityislastentarhanopettajan tehtäviin edellytetään erityisopettajan opintoja, jotka voi suorittaa ylemmän korkeakoulututkinnon yhteydessä tai lastentarhanopettaja koulutuksen jälkeen. Muihin sosiaalihuollon ammatillisiin tehtäviin, kelpoisuus-vaatimuksena on sosiaalihuollon muihin tehtäviin soveltuva koulutus tai muu soveltuva koulutus kuten lähihoitajan ammattitutkinto. Mikäli sosiaalihuollon tehtävään ei saada henkilöä, jolla olisi säädetty kelpoisuus, voidaan tehtävään enintään vuodeksi ottaa henkilö, jolla suoritettujen opintojen perusteella on riittävät edellytykset tehtävän hoitamiseen. (Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272/2005, 1-18§; Pihlaja & Kontu 2006, 19.)

Henkilökunnan pätevyydellä ja ammattitaidolla on suuri merkitys yrityksen sekä päiväkodin kannalta, sillä päivähoidossa työntekijä itse on tärkein työväline. Siksi panostamme koulutettuun henkilökuntaan ja tilanteen mukaan täydennyskoulutamme henkilökuntaa. Pyrimme pitämään myös huolta henkilökunnan hyvinvoinnista ja jaksamisesta tarjoamalla tarpeen mukaan työnohjausta sekä huolehtimalla, että henkilökuntaa on riittävästi lapsiryhmään nähden.

4.3.2 Avustaja

Lapsi, joka tarvitsee avustajan pystyäkseen olemaan päivähoidossa, on oikeutettu saamaan avustajan. Avustajan tarpeen arvioi joko lääkäri tai psykologi. Avustaja palveluita haetaan kotikunnasta ja se perustuu yleensä lakiin vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista. Käytännössä kunnat palkkaavat päivähoitoon avustajia eri lakien perusteilla. Monissa kunnissa on kuitenkin vammaisella lapsella avustaja, jonka on palkannut kunnan sosiaalitoimi. Kunta voi järjestää henkilökohtaista apua korvaamalla vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kustannukset, hankkimalla vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluita julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta tai järjestämällä palvelun itse. Henkilökohtaisena avustajana ei voi toimia vaikeavammaisen henkilön omainen tai muu läheinen

henkilö, ellei sitä erityisen painavasta syystä ole pidettävä vaikeavammaisen henkilön edun mukaisena. (Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 1987/380, 8§, Kehitysvamma-alan verkkopalvelun www-sivut 2011.)

Avustaja voi avustaa vain vammaista lasta tai olla ryhmäavustajana eli olla mukana yleisemminkin päiväkodin toiminnassa. Lain mukaista avustajaa kutsutaan henkilökohtaiseksi avustajaksi, jonka työnantajana on vammaisen henkilö. Lain mukaan henkilökohtaisen avun järjestäminen edellyttää, että vaikeavammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä avun sisältö ja toteutustapa. Vammaispalvelulain mukaan ei ole estettä, että lapsella on lain mukainen henkilökohtainen avustaja. Osa kunnista on tulkinnut kuitenkin lain niin, että koska lapsi ei voi olla juridisesti työnantaja, hänellä ei ole oikeutta saada henkilökohtaista avustajaa. Osa kunnista on puolestaan tulkinnut niin, että lapsen vanhemmat ovat avustajan työnantajia. (Kehitysvamma-alan verkkopalvelun www-sivut 2011, Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 1987/380, 8§.)

Tarpeen mukaan pyrimme saamaan erityistä tukea tarvitsevalle lapselle henkilökohtaisen avustajan. Jos tämä ei ole mahdollista, voimme harkita ryhmäkohtaisen avustajan hankkimista, mutta tämä ei ole taloudellisesti kannattavin vaihtoehto. Tärkeää on kuitenkin, että avustajaa mietittäessä otetaan huomioon erityistä tukea tarvitsevan lapsen tarpeet sekä samalla koko lapsiryhmän tarpeet. Avustajalla voi olla merkittävä rooli koko ryhmän dynamiikassa ja tätä kautta avustajan työpanos voi olla erittäin tärkeä.

4.3.3 Henkilökunnan vastualueet

Lapsen kasvatus, ohjaus ja opetus tapahtuvat lapsen arjessa ja siksi jokainen työntekijä on vastuussa omasta toiminnastaan ja vuorovaikutuksesta yhdessä tiimin kanssa. Erityislastentarhanopettajalla on suunnittelu ja koordinointi vastuu ryhmän toiminnasta. Hän on myös useimmiten mukana lasta koskevassa moniammatillisessa yhteistyössä vanhempien ja eri ammattilaisten kanssa. Tärke-

ää on silti, että koko ryhmän henkilökunta on tietoinen lasta koskevista asioista ja mukana osaltaan suunnittelussa, dokumentoinnissa ja arvioinnissa. On siis tärkeää, että työtiimillä on palaveri vähintään kerran kahdessa viikossa ja näin tiimi pystyy tekemään paremmin yhteisiä pedagogisia linjauksia. (Pihlaja & Kontu 2006, 21- 23.)

Toimiessamme kumpikin osakeyhtiön tasavertaisina osakkaina vastaamme yhdessä päiväkotia Riemulan päätöksenteosta. Tulemme kuitenkin jakamaan hallinnolliset työt siten, että lastentarhanopettajana toimiva osakas hoitaa pääasiallisesti hallinnollisia töitä, kuten sopimusten teon ja raha-asoiden hoidon. Myös laki yksityisten sosiaalipalveluiden valvonnasta (603/1996) määrittelee, että toimintayksiköllä tulee olla palvelusta vastaava henkilö, jonka tehtävä on vastata siitä, että palvelutoiminta täyttää sille asetetut vaatimukset. Vastuuhenkilönä eli päiväkodin hallinnollisenonjohtajana toimii tällöin lastentarhanopettajana toimiva toinen yrityksen osakas. Tällöin erityislastentarhanopettajana toimivalle jää enemmän aikaa paneutua lapsiryhmän asioihin ja hoitaa moniammatillista yhteistyötä. Vastuu päiväkodin arjesta on kuitenkin kaikilla työntekijöillä ja painotammekin toimivan tiimityön merkitystä. Pyrimme arvioimaan työtämme yhdessä tiimipalaverissa ja mahdollisesti muuttamaan vastuualueita tilanteen mukaan. Eritoten meitä yrityksen omistajia ja työnantajina velvoittaa työturvallisuus- ja työsuojelulaki, huolehtimaan työntekijöiden ja samalla lasten turvallisuudesta ja terveydestä päiväkodissamme.

4.3.4 Työsuojelu- ja työturvallisuus

Työturvallisuuslain mukaan työnantaja vastaa kaikesta työpaikan työsuojelusta ja työnantaja on tarpeellisilla toimenpiteillä velvollinen huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Työnantajan on otettava huomioon työhön, työolosuhteisiin ja muuhun työympäristöön samoin kuin työntekijän henkilökohtaisiin edellytyksiin liittyvät seikat. Työturvallisuus on pyrittävä varmistamaan jo työn ja työtilojen suunnitteluvaiheessa, sekä lisäksi työympäristön vaaroja ja haittoja on jatkuvasti tarkkailtava ja tarvittaessa on ryhdyttävä toimiin vaaratilanteiden selvittämiseksi ja torjumiseksi. Työnantajan vastuulla on pe-

rehdyttää työntekijänsä työpaikan oloihin ja oikeisiin työmenetelmiin sekä turvallisuusmääräyksiin, jolloin työntekijän puolestaan on noudatettava määräyksiä ja ilmoitettava havaitsemistaan puutteista esimiehelleen tai työsuojeluvaltuutetulle. (Työsuojeluhallinnon www-sivut 2011.)

Työturvallisuuslaki edellyttää työnantajaa nimeämään työpaikan työsuojelun yhteistoimintaa varten työsuojelupäällikön, ellei hän itse toimi tässä tehtävässä. Lisäksi työntekijät voivat valita työsuojeluvaltuutetun ja kaksi varavaltuutettua, jotka edustavat työntekijöitä työnantajaan ja työsuojeluviranomaisiin päin. Valtuutettu on kuitenkin valittava, jos työpaikalla on vähintään 10 työntekijää. (Työsuojeluhallinnon www-sivut 2011.)

Työnantajan tulee laatia työpaikalle työsuojelun toimintaohjelma, johon kirjataan muun muassa tiedot työpaikan vaaroista ja niiden välttämistä sekä siitä, miten työturvallisuus on organisoitu ja miten vastuut on jaettu. Toimintaohjelma perustuu työpaikan riskien arviointiin. Riskit kartoitetaan, arvioidaan, niiden suuruus ja todennäköisyys kartoitetaan ja sen jälkeen päätetään toimista niiden poistamiseksi tai hallitsemiseksi. Toimintaohjelman tulee kattaa myös työkykyä ylläpitävä toiminta. Toimintaohjelman tavoitteena on kehittää työoloja työpaikan omien edellytysten mukaan. Työsuojelun toimintaohjelma ja sen sisältämä riskien arviointi, sekä toiminnan suunnittelu on siis väline, millä työpaikan työsuojelutoimintaa parhaiten edistetään ja valvotaan. (Työsuojeluhallinnon www-sivut 2011.)

Työterveyslain mukaan työnantajan on järjestettävä työntekijöilleen työterveyshuolto työpaikan koosta riippumatta. Työterveyshuoltolainsäädännön perusajatuksena on, että työnantaja käyttää työturvallisuuslain toteuttamisessa apunaan työterveyshuollon ammattihenkilöiden asiantuntemusta. Työterveyshuollon tulee tehdä työpaikkaselvityksiä ja seurata työntekijöiden terveydentilaa ja työssä selviytymistä, suorittamalla muun muassa terveystarkastuksia, sekä ohjaamalla työpaikkoja ja työntekijöitä työhön liittyvien vaarojen välttämiseksi ja näin osallistua työkykyä ylläpitävään toimintaan. Työterveyshuollon toimintasuunnitelma sisältää työterveyshuollon osuuden työpaikkakohtaisessa työsuojelutoiminnassa ja tätä kautta se on myös osa työpaikan työsuojelun toimintaohjelmaa. Työn-

antaja voi järjestää työterveyshuoltopalvelujen tekemällä sopimuksen terveyskeskuksen, yksityisen työterveyspalveluita tuottavan lääkäriaseman tai yritysten yhdessä perustaman työterveysaseman kanssa. Lakisääteisen työterveyshuollon lisäksi työnantaja voi järjestää työntekijöilleen muuta sairaanhoito- ja terveydenhuoltopalveluja. Työnantaja saa Kelasta osakorvausta tarpeellisista ja kohtuullisista työterveyshuollon kustannuksista. (Työsuojeluhallinnon www-sivut 2011, Kelan www-sivut 2011.)

Työsuojeluviranomaiset valvovat työturvallisuuden ja työterveyshuollon toteutumista. Työsuojeluviranomaiset toimivat aluehallintovirastoissa, jotka muodostavat työsuojeluvastuualueet. Näiden lisäksi työturvallisuuteen liittyvää valvontaa tekevät monet muutkin viranomaiset. Työsuojeluviranomaiset suorittavat ennakkoon ilmoitettuja tarkastuskäyntejä tarvittavin väliajoin työpaikoille ja jos lain antamia määräyksiä ei ole noudatettu, voi tarkastaja antaa kirjallisen toimitaohjeen, kehotuksen, uhkasakon tai käyttökiellon työnantajalle. (Työsuojeluhallinnon www-sivut 2011.)

4.3.5 Lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittäminen

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä tuli voimaan vuoden 2003 alusta. Lain tarkoituksena on suojella alaikäisten henkilökohtaista koskemattomuutta ja edistää heidän henkilökohtaista turvallisuuttaan. Laissa säädetään menettelystä, jolla alaikäisten kanssa työskentelemään valittavien henkilöiden rikostaustaa selvitetään työssä, johon pysyväisluontoisesti ja ollenaisesti kuuluu ilman huoltajan läsnäoloa tapahtuvaa alaikäisen kasvatusta, opetusta ja hoitoa tai muuta työskentelyä henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa alaikäisen kanssa. (Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/ 2002, 1§.)

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä, velvoittaa työnantajaa pyytämään uusilta työntekijöiltä nähtäväksi rikostaustaote. Myös työnantajan tulee ennen toiminnan aloittamista näyttää rikostaustaote lupa- ja ilmoitusasioiden yhteydessä, sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle tai

aluehallintovirastolle ennen luvan myöntämistä. Palvelun tuottajan on myös ilmoitettava uuden työntekijän rikosrekisteritaustan hyväksyminen Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle, aluehallintovirastolle tai kunnalle. (Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/ 2002, 4§.)

Rikosrekisterikeskuksesta voidaan antaa maksutta laissa tarkoitettu erityinen rekisteriote, jota kutsutaan rikostaustaotteeksi. Tämä annetaan vain henkilölle itselleen, joten henkilö ei voi valtuuttaa esimerkiksi työnantajaa tilaamaan otetta. Rikostaustaotetta tilattaessa on ilmoitettava, mitä työnantajaa ja tehtävää varten se tilataan. Ote annetaan vain yli kolme kuukautta kestävästä työ- tai virkasuhteesta varten. Rikostaustaote on voimassa kuusi kuukautta ja jos työnhakija tämän kelpoisuusajan kuluessa joutuu esittämään rekisteritietonsa myös muulle työnantajalle kuin mitä varten ote on tilattu, hän voi käyttää aiemmin tilaamaansa otetta. (Oikeusrekisterikeskuksen www-sivut 2011.)

Rikostaustaote on tarkoitettu ainoastaan esitettäväksi työnantajan tai lupaviranomaisen nähtäväksi, eli ote on palautettava esittäjälle välittömästi. Työnantaja tai viranomais ei saa kerätä tai tallentaa rikostaustaotteesta ilmeneviä tietoja, vaan työnantaja voi ainoastaan tehdä asiakirjoihinsa merkinnän siitä, että ote on esitetty ja tässä yhteydessä kirjata muistiin otteen tunnistetiedot, joita ovat kyseisen henkilön nimi ja otteen päivämäärä. Rikostaustanotteessa ilmeneviä tietoja ei saa ilmaista muille kuin sellaisille henkilöille, jotka välttämättä tarvitsevat niitä tehdessään päätöstä siitä, otetaanko henkilö töihin, eikä tietoa saa paljastaa sivulliselle senkään jälkeen, kun henkilö ei enää hoida annettua tehtävää. (Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/ 2002, 2§, 6-8§; Oikeusrekisterikeskuksen www-sivut 2011.)

4.4 Toimitilat

Päivähoidon tilojen tärkein käyttäjä eli lapsi, on keskeinen suunnittelun ja päätöksenteon lähtökohta ja päiväkotiki onkin lapsen elämässä keskeinen paikka, sillä lapsi viettää usein päiväkodissa suuremman osan valvellaoloajastaan kuin kotonaan. Tästä syystä lapsen toiminta ja tapa hahmottaa ympäristöä tulee olla

keskeinen lähtökohta päiväkotitiloja suunniteltaessa. Päiväkodin tilasuunnittelun lähtökohtana ovat myös päiväkodin toiminnalle asetetut tavoitteet sekä lasten ja henkilökunnan määrä, jotka määritellään tilaohjelmassa. Jo tilaohjelmaa laadittaessa tulisi pyrkiä ennakoimaan päiväkodin toiminnassa rakennuksen elinkaaren aikana mahdollisesti tapahtuvat muutokset, kuten muutokset lasten kokonaismäärässä, ikäryhmissä tai muutokset erityistä tukea tarvitsevien lasten asettamisvaatimuksissa. Tilojen pääkäyttötarkoitus ei kuitenkaan saa kärsiä muunneltavuuden takia. (RT 96- 11003 2010, 4-6.)

Suunniteltaessa vanhan tilan muuttamista päiväkotikäyttöön tulee olla mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yhteydessä paikallisiin lausunnon antaviin viranomaisiin sekä perehtyä päiväkotitiloja koskeviin ohjeisiin. Suunnittelussa noudatetaan soveltuvin osin uudisrakennuksen ohjeita niin sisä- kuin ulkotiloissa. Tilasuunnittelun lisäksi on äänenvaimennukseen, valaistukseen ja ilmastointiin syytä kiinnittää erityistä huomiota vanhassa olemassa olevassa rakennuksessa. (RT 96- 11003 2010, 11.)

Suunnitteilla olevan päiväkotimme tilat tulemme vuokramaan ja kunnostamaan päiväkotikäyttöön sopivaksi. Pyrimme etsimään käytettyä omakotitaloa, Porin kaupungin keskusta-alueen ulkopuolelta, hyvien kulkuyhteyksien läheltä. Haluamme säilyttää vanhan omakotitalon kodinomaisuuden mahdollisimman paljon, mutta kuitenkin ottaa huomioon lapsilähtöisyyden sekä Sosiaali- ja Terveysministeriön antamat suositukset ja RT -korttien asettamat lähtökohdat. Näin pyrimme mahdollistamaan kodinomaisen ja turvallisen hoidon. Löytäessämme sopivan vuokratilan päiväkodille, olemme heti yhteydessä sosiaali- ja terveystieteiden viranomaisiin, joiden ohjeiden mukaan voimme remontoida tilat päiväkotikäyttöön sopiviksi. Remontointi voi vaatia suuriakin investointeja, koska on kyse lapsille suunnitellusta toimitilasta. Pyrimme tekemään mahdollisimman paljon itse ja samalla pystymme vaikuttaman yleiseen viihtyvyyteen paremmin. Tärkeää on, että toimitilamme ovat toimivat, viihtyisät ja turvalliset.

4.4.1 Sisätilat

Päiväkodin sijoittaminen olemassa olevaan, muuhun käyttöön suunniteltuun rakennukseen edellyttää joustavuutta. Tällöin päiväkodin tilamitoitus voidaan määritellä niin, että yhtä tilapaikkaa eli lasta kohti tulee olla vähintään 9 m² huoneistoalaa. Tässä laskutavassa on mukana kaikki päiväkodin tilat, liikenne ja aputiloineen. Rakennuttajan tavoitteet, pedagogiset suuntaukset sekä erityisryhmien tarpeet voivat tuoda muutoksia myös rakennussuunnitteluun. Käytännössä mitoitus tulee pienpäiväkotien kohteissa harkita tapauskohtaisesti. (RT 96- 11003 2010, 13.) Päiväkodissamme tulee olemaan 16 lapsipaikkaa, jonka mukaan koko päiväkodin tulisi olla vähintään 144 m². Mahdollisuuksien mukaan pyrimme kuitenkin varamaan neliöitä muutaman enemmän, jotta saisimme esimerkiksi varattua pienryhmätilan esikoululaisia varten. Tärkeää on kuitenkin, että kokonaisuudesta tulee toimiva ja arkea palveleva, jolloin voidaan keskittyä paremmin lasten tarpeisiin.

Päiväkodin sisätiloissa kotialueisiin tai kotipesäajatteluun perustuvan tilaryhmittelyn tulisi joustaa ja tarjota toimintamahdollisuuksia erilaisille lapsiryhmille. Perinteisesti kotialue on ollut kokonaisuus, jossa jokaisella lapsiryhmällä on omat eteis-, pesu- ja wc-tilansa, sekä ryhmähuoneet leikkiin, lepoon ja ruokailuun. Kutakin kotialuetta on käyttänyt yksi lapsiryhmä. Tilojen suunnittelussa kotialueperiaatetta voidaan soveltaa väljästikin. Joustavampaan tilankäyttöön päästään keskittämällä tiloja lapsiryhmien yhteisiksi toimintatiloiksi. (RT 96- 11003 2010, 6-9.) Päiväkodissamme tulee olemaan vain yksi lapsiryhmä, joten tilojen suunnittelussa ei tarvitse ottaa huomioon muita lapsiryhmiä. Pyrimme kuitenkin käyttämään tilasuunnittelun pohjana kotialueajattelun perustuvaa tilasuunnittelua, jolloin päiväkodistamme löytyisivät eteinen, kuraeteinen, wc- ja pesutilat, kaksi ryhmähuonetta sekä mahdollisuuksien mukaan yksi pienryhmätila. Lasten toimintilojen lisäksi varaamme omat tilat henkilökunnalle, neuvotteluun, toimistoksi sekä ruoka- ja vaatehuoltoon.

Pääsisäänkäynti tulisi olla sellainen, että lapsien huoltajien ja muiden vieraiden on helppoa tulla vierailulle. Tällöin eteistilasta tulee olla hyvät yhteydet lapsiryhmän käytössä oleviin tiloihin. Eteistilan yhteyteen voi koosta riippuen sijoittaa

muitakin toimintoja kuin ulkovaatteiden pukeminen, riisuminen ja säilytys. Siellä voi sijaita, pieni näyttelytila tai leikkipaikka. Kuraateinen on märkien ja kuraisten vaatteiden huolto- ja säilytystila, sekä tärkeä osa päiväkodin toimintaa. Suositeltavaa on sijoittaa se sisäänkäynnin ja eteisen yhteyteen omaksi erilliseksi tilakseen. Tyypillisesti pesu- ja wc-tilayksiköitä on kaksi kotialuetta kohti, mutta tiloja voi jakaa ja yhdistellä muutenkin. Kalusteina käytetään normaalikokoisia wc-kalusteita. Yhden wc-tilan tulisi olla helposti tavoitettavissa myös pihalta. (RT 96- 11003 2010, 9-15.) Arjen toimivuuden vuoksi pyrimme järjestämään kaksi erillistä wc-tilaa ja erillisen kuraateisen pääsisäänkäynnin läheisyyteen. Eteistilaan pyrimme varaamaan tarpeeksi säilytystilaa lasten vaatteille ja muille tavaroille. Eteinen voisi myös toimia näyttelytilana, jonne kerättäisiin lasten tekemiä askarteluja vanhempien nähtäväksi. Tärkeintä on kuitenkin, että tilojen toimivuus säilyy.

Ryhmähuoneet ovat päiväkodin monitoimitiloja, joissa ruokaillaan, leikitään, pelataan ja ilmaistaan itseä eri tavoin. Ryhmähuoneita on yleensä kaksi ja tilojen koko määritellään ryhmäkoon mukaan. Ryhmähuonejärjestelyitä voidaan kuitenkin toteuttaa monin tavoin eikä suora neliömäärän osoittaminen välttämättä tuota parasta lopputulosta. Tavoitteena on suunnitella ryhmätilat yleispätevästi ja eri ikäryhmille sopivasti. Ryhmätilojen suunnittelussa on erityisesti pohdittava, miten päivälepo ja ruokailu päiväkodeissa järjestetään. Jos päiväkodissa ei ole erillistä salitilaa, voidaan toinen ryhmähuone mitoittaa ja kalustaa siten, että sitä voidaan tarvittaessa käyttää koko päiväkodin yhteisenä sali- ja juhlatilana. Päiväkodissa voi olla myös pienryhmätiloja. Pienissä päiväkodeissa tilat liittyvät usein ryhmätiloihin, jolloin ne ovat tehokkaassa käytössä. (RT 96- 11003 2010,16- 18.) Pyrimme järjestämään päiväkotimme kaksi ryhmätilaa, jossa toisessa ruokaillaan ja toisessa levätään. Muuna aikana ryhmätilat ovat leikkiä ja muuta toimintaa varten. Mahdollisuuksien mukaan toinen ryhmätila voi toimia myös sali- ja juhlatilana. Pyrimme myös jakamaan ryhmätilat pienempiin leikki-paikkoihin, niin että lapset voivat rauhassa leikkiä pienryhmissä. Toiveenamme olisi myös erillinen pienryhmätila, missä esikoululaiset voisivat työskennellä ja mahdolliset terapiat tai muu toiminta erityistä tukea tarvitseville lapsille voidaan järjestää.

Päiväkodin kotikeittiö vastaa kalusteiltaan ja luonteeltaan asunnon keittiötä. Sen koko vaihtelee, riippuen tilaan sijoitettavan pöytätilan määrästä. Kotikeittiössä voidaan valmistaa väli- ja aamupalaa ja lapset voivat opettelevat siellä keittiötöitä ja – taitoja. (RT 96- 11003 2010, 17.) Päiväkotimme keittiössä tullemme valmistamaan aamu- ja välipalaa, jolloin omakotitalon keittiö toimii hyvin päiväkodin kotikeittiönä. Keittiö toimii myös jakelukeittiönä koska tarjoamme ostopalveluna ostettua lounasta, jolloin meidän on otettava huomioon mistä ruoka saadaan ja miten kuljetus voidaan järjestää niin, että ruoka säilyy +60 asteisena. (RT 96- 11003 2010, 19). Keittiö tulee myös todennäköisesti toimimaan henkilökunnan taukotilana sekä yhtenä neuvottelutiloista.

Toisena neuvottelutilana tulee toimimaan toimistotila, joka on myös päiväkodin hallinnollisella johtajalla käytössä. Toimistotilassa pitää olla asiakirjojen säilytystä varten lukittava kaluste. Toimisto tai neuvottelutilasta, jossa otetaan vastaan asiakkaita, tulee olla erillinen toinen poistumistie. (RT 96- 11003 2010, 19.)

Työturvallisuuslaissa ja – asetuksissa on määritelty vaatimukset henkilökunnan sosiaalityötiloille, joita ovat pukuhuone-, wc- ja suihkutilat. Pienillä alle kymmenen hengen työpaikoilla riittää yksi yhteinen wc-tila ja pienissä yksiköissä voidaan poikkeustapauksissa hyväksyä yhteinen pukuhuone. Asiasta päättää työsuojelulautakunta. (RT 96- 11003 2010, 19.) Tulemme järjestämään sosiaalityilat lähelle omakotitalon tarjoamia pesuhuoneen tiloja, jolloin henkilökunnalla on käytettävissä oma wc- ja suihkutilat sekä mahdollisesti pukuhuone. Keittiö ja sosiaalityötilojen yhteyteen tulemme varaamaan myös tilat vaatehuollolle ja siivouskeskukselle. Tekniset tilat kuten sähköpääkeskus, lämmönjakohuoneet ja ilmanvaihdon konehuoneet huomioidaan remontointivaiheessa.

Lapsen mittakaavan huomioiminen on tärkeä tekijä päiväkodin sisätiloissa, sillä oikean kokoisilla kalusteilla mahdollistetaan ja kannustetaan lasta itsenäiseen ja aktiiviseen toimintaan päiväkodissa. Suuri osa kalustuksesta tulee kuitenkin olla aikuisten mittakaavassa, jolla taataan henkilökunnan ergonominen työympäristö. Lapsen toiminta otetaan tällöin huomioon esimerkiksi hankkimalla korotettuja tuoleja tai astinlautoja. Irtokalustuksen vaikutus muunneltavuuteen on suuri, sillä päiväkodin tiloja voidaan käyttää eri käyttötarkoituksiin. Sisustuksen toimi-

vuudella on huomattava merkitys päiväkodin arjen sujuvuudelle, etenkin pienissä tiloissa. (RT 96- 11003 2010, 16- 21.) Sisutukseen panostamme investointivaiheessa hankkimalla pinottavia sänkyjä lepoaika varten sekä, lapsille mitoitettuja tuoleja ja pöytiä. Muut kalusteet ajoimme ostaa käytettynä, huomioiden kuitenkin kalusteiden turvallisuuden. Tulemme luoman kodinomaista tunnelmaa erilaisilla tekstiileillä ja lasten tekemillä askarteluilla. Pyrimme sisustuksessa huomioimaan vuodenaikojen vaihtelun, mikä tukee hyvää oppimisympäristöä.

Äänenvaimennukseen, valaistukseen ja ilmastointiin on syytä kiinnittää erityistä huomiota vanhassa olemassa olevassa rakennuksessa. Päiväkodin valaistuksen lähtökohtana on päivänvalon mahdollisimman suuri hyödyntäminen. Oleskelu- ja työtiloissa ikkunan valoaukon tulee olla vähintään 10 % tilan huonealasta. Keinovalaistuksella täydennetään luonnonvaloa ja valon määrän tulee olla säädettävissä käyttötilanteen mukaan. Päiväkotien toiminnan luonteesta johtuen akustiselle suunnittelulle asetetaan erityisiä vaatimuksia. Ääniolosuhteilla on merkittävä vaikutus viihtyisyyteen, puheen ymmärtämiseen, keskittymiskykyyn ja oppimiseen. Ryhmähuoneen akustiikan suunnitteluun on kiinnitettävä erityistä huomiota, koska useimmiten se sijaitsee lepotilojen vieressä tai toimii itse lepotilana, jolloin tilojen väliseen ääneneristykseen ja äänen johtumiseen rakenteissa tulee kiinnittää huomiota. (RT 96- 11003 2010, 16- 23.)

Hyvien ja terveyttä edistävien olosuhteiden takaamiseksi päiväkodin sisäilmatoluokaksi suositellaan vähintään luokkaa S2 ja lisäksi toimintatiloissa suositellaan ilmamäärän mitoittamista henkilömäärän mukaa. Rakennus varustetaan yleensä koneellisella ilmanvaihdolla, mutta myös kaikki oleskelu- ja työskentelytilat tulee varustaa avattavilla ikkunoilla pikatuuletusta varten. Ilmanvaihdon tuloilma-aukot sijoitetaan mahdollisimman puhtaaseen paikkaan rakennuksessa ja tarvittaessa voidaan käyttää tuloilman suodatusta. Ilmanvaihtojärjestelmä varustetaan lämmön talteenotolla, johon voidaan tarvittaessa yhdistää jäähdytyslaitteisto. (RT 96- 11003 2010, 23.) Tulemme kiinnittämään huomiota erityisesti sisäilman laatuun ja huoneiden akustiikkaan sillä niillä on suurin merkitys viihtyvyyden ja hyvinvoinnin kannalta. Remontointi vaiheessa tulemme investoimaan koneelliseen ilmastointiin, joka tulee olemaan remontoinnin pääkohde.

4.4.2 Ulkotilat

Päiväkodin ulkotilojen tulee täyttää samat toimivuuden, turvallisuuden ja viihtyisyyden vaatimukset kuin sisätilojenkin. Hyvä piha houkuttelee monipuoliseen toimintaan. Rakennuksen sijoittuminen tontille määrittää suuren osan pihan suunnitteluun vaikuttavista tekijöistä, mutta pihan massoittelulla, kasvillisuudella ja ulkorakennusten sekä katosten ryhmittelyllä voidaan luoda ulkotiloihin sopivaa tilallista vaihtelua. Piha-alueelle tulee olla varasto- ja muuta tilaa irtaimille välineille. Pienissä yksiköissä piha tulee olla valvottavissa pienelläkin henkilökunnalla niin, ettei jää katvealueita. Ulkotilojen valaistuksessa tulee ottaa huomioon piha-tilan käyttöajat pimeinä vuodenaikoina, jolloin valvottavuus tulee turvata myös pimeään aikaan. Valaistuksen painopisteet sijoitetaan leikkialueille ja sisäänkäyntien yhteyteen. (RT 96- 11003 2010, 23- 26.)

Lasten käytössä olevan piha-alueen mitoitusperusteen tavoitteena voi pitää 20m² yhtä tilapaikkaa kohden, mutta tiiviisti rakennetuissa ympäristöissä voidaan tilamitoituksessa tinkiä. (RT 96- 11003 2010, 24). Suunnitteilla olevan päiväkotimme pihan tulisi siis olla vähintään 320 m². Pyrimme suunnittelemaan päiväkodille sopivan kokoisen ja viihtyisän piha-alueen sekä mahdollisesti käyttämään hyväksi ympäristön tarjoamia alueita kuten metsiä, leikkipuistoja ja urheilukenttiä. Ennen kaikkea panostamme piha-alueen turvallisuuteen.

Yleisiä piha-alueiden turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ovat: valvottavuus, liikennejärjestelyt, leikkivälineet, muut rakenteet, tontin aitaus ja porttirakenteet, toimintojen selkeys, materiaalien valinta, kasvillisuus, kasvilajien myrkyttömyys ja maastoerot. Leikkivälineiden ja niiden asennusten tulee olla turvamääräysten mukaiset, ja niiden suunnittelussa on noudatettava SFS-standardien turvallisuusvaatimuksia. Monet leikkivälineet tarvitsevat putoamisalustan ja riittävän putoamisalueen ympärilleen. (RT 96- 11003 2010, 25- 27.)

Lasten käytössä oleva piha-alue tulee aidata ja siinä tulee huomioida myös aidan käyttötarkoituksen vastainen käyttö ja annetut mitoitusohjeet. Päiväkodin pihaa ympäröivän aidan korkeuden tulee olla vähintään 1,2m. Aita voidaan rakentaa puusta tai metallista. Aidan käyntiporttien tulee olla noin 1m leveitä ja

lisäksi huoltoajoa varten aidassa tulee olla noin 3m leveä ajoportti. Portin lukituksen tulee olla sellainen, etteivät lapset saa sitä helposti auki. Turvallisuutta lisää portissa oleva lasten korkeudelle tehty kurkistusikkuna. (RT 96- 11003 2010, 25- 27.)

Emme tule päiväkodin perustamisvaiheessa hankkimaan pihaan erityisiä suuria leikkivälineitä, mutta panostamme lasten muihin pihaleluihin ja turvalliseen, pihaluuetta ympäröivään aitaan, mikä erottaa pihan lähistön ajoliikenteeltä. Toivomme, että pihassa olisi tilaa myös useamman auton parkkeeraukseen, jolloin lasten tulo ja haku olisi helpompaa. Ajoneuvoliikenne ja kevyt liikenne tontilla erotetaan selvästi toisistaan niin, että saattoliikenne ja huoltoliikenne tulee pyrkiä erottamaan. Autopaikkojen määrä tulee olla riittävä ja paikoituksessa tulee suosia ratkaisuja, joissa autolla ei jouduta peruuttamaan. Saattopysäköinti voidaan myös sijoittaa kävelyetäisyyden päähän päiväkodista, jolloin autojen pysäköinti päiväkodin välittömässä läheisyydessä ei ole tarpeen. (RT 96- 11003 2010, 25.)

4.5 Yhteistyötahot

Päiväkoti Riemulassa koemme erityisen tärkeäksi yhteistyön perheiden ja muiden lasten kanssa yhdessä työskentelevien tahojen kanssa. Ainoastaan moniammatillisella yhteistyöllä takaamme esimerkiksi erityistä tukea tarvitsevalle lapselle parhaat mahdolliset olosuhteet ja tukitoimet päiväkodissamme. On tärkeää että lapsen parissa työskentelevillä on yhtenäiset toimintatavat ja tavoitteet lapsen suhteen ja näin lapsella on turvallinen olo. Lapselle aiheutuvia mahdollisia paineita vältetään juuri muun muassa hyvällä toimivalla yhteistyöllä ja ajantasaisella tiedolla, näin osaamme toimia yhtenäisin tavoin.

Laki kehitysvammaisten erityishuollosta velvoittaa erityishuoltoon kuuluvia tahojen ja muita tahoja tekemään tarvittaessa yhteistyötä. Erityishuollon tarkoitus on edistää erityishuollon tarpeessa olevan henkilön selviytymistä jokapäiväisistä toiminnoistaan, sekä taata hänelle hyvä hoito ja huolenpito ja sopeutuminen yhteiskuntaan. Paikallisen erityishuollon järjestäminen on aina kunnan tai kunta-

liiton tehtävänä. Lisäksi kuitenkin voi olla myös yksityisiä, erityishuoltoa tarjoavia toimintayksiköitä. Yksityisen erityishuollon toimintayksiköt, voivat tuottaa palveluitaan kunnille, kuntaliitoille, tai muille palveluita haluaville. (Laki kehitysvammaisten erityishuollosta 519/1977, Luku 1: 1-16§.)

Jo laki kehitysvammaisten erityishuollosta veloittaa meitä tarvittaessa tekemään yhteistyötä eri tahojen kanssa. Meidän tulee kuitenkin huomioida, että sosiaalihuollon työntekijää sitoo salassapitovelvollisuus. Salassapitovelvollisuus käsittää kaikkia asiakkaaseen liittyviä sekä suullisia että kirjallisia tietoja. Mikäli salassa pidettävän tiedon antaminen on välttämätöntä turvaamaan lapsen etua, hoitoa, huoltoa, ovat sosiaalihuollon toimijat tällöin velvollisia antamaan salassa pidettäviä tietoja lapsesta muulle viranomaiselle. Myös sosiaalihuoltoa järjestävällä on oikeus saada salassa pidettäviä tietoja esimerkiksi lapsesta, mikäli ne ovat hänen hoidon suunnittelun, järjestämisen, toteuttamisen kannalta välttämättömiä. (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000, Luvut 1: 2-3§, Luku 2:4§.)

Tärkeimmät käytännön yhteistyökumppanimme ovat lasten vanhemmat, joiden kanssa tekemämme yhteistyö on päivittäistä. He tuntevat oman lapsensa parhaiten ja ovat parhaita asiantuntijoita lastaan koskevissa asioissa. Päivittäinen tiivis yhteydenpito luo hyvän pohjan kasvatuskumppanuudelle. Erityistä tukea tarvitsevan lapsen kohdalla ovat tietysti vanhempien lisäksi, tärkeitä yhteistyökumppaneitamme, mahdollisesti lapsen kanssa toimivat toimintaterapeutit, puheterapeutit, kuntoutusohjaajat ja niin edelleen.

Laajemmin ajateltuna omalle päiväkodillemme pidämme myös tärkeinä yhteistyökumppaneinamme sijaintikuntamme eri palveluntarjoajia, kuten sosiaali- ja terveyshuoltoa, muita päiväkoteja niin kunnallisia kuin yksityisiä päiväkoteja, kirjastoa, seurakuntaa, palo- ja pelastustoimea ynnä muita tahoja, joiden kanssa suunnittelemme lapsille yhdessä opettavaisia yhteisiä harjoituksia, tempauksia ja tapahtumia.

5 LAPSIRYHMÄT

5.1 Erityistä tukea tarvitseva lapsi päiväkodissamme

Meidän päiväkodissamme kaikki lapset ovat yhtä arvokkaita, katsomatta siihen onko heillä, jokin erityistä tukea tarvitse piirre vai ei. Siksi kokonaisvaltainen lapsen kehityksen tukeminen on päiväkotimme lasten kasvatuksen lähtökohta. Toiminnan perustana ovat turvallisen ympäristön ja ilmapiirin luovat aikuiset, jotka omalla toiminnallaan tukevat, ohjaavat ja rohkaisevat lapsia erilaisissa tilanteissa. Lisäksi hyvin suunniteltu ja strukturoitu päiväjärjestys on ensisijaisen tärkeässä asemassa, kaikkia päiväkodin lapsia ajatellen, jotta lapset pystyvät ennakoimaan ja tietävät mitä kukin päivä tuo tullessaan. Tällöin lapsilla jää aikaa epätietoisuuden tuoman turvattomuuden ja levottomuuden sijaan keskittyä päivä vaihtuviin eri toimintoihin. Omaa päiväkotimme ja sen toiminta soveltuu kaikille lapsille, kuitenkin huomattavista ja lisääntyvistä ongelmista lasten kielen kehityksen- ja kommunikaation osa-alueilla, sekä lasten sosiaalis-emotionaalisilla vaikeuksilla, tarjoamme kuntoutumista tukevan ympäristön juuri näille lapsille. Päiväkotiimme tuleminen ei kuitenkaan edellytä lapselta diagnoosia.

5.1.1 Kielen ja kommunikaation kehityksen häiriöt varhaiskasvatuksessa

Yleensä kun puheessa on poikkeavuutta tai viivästystä, siihen ympäristö kiinnittää huomiota. Yleisenä puheen tuottamisen rajana on pidetty noin kolmen vuoden ikää, jos lapsi ei silloin vielä puhu, se häiritsee ympäristöä, sillä tähän ikään mennessä kolmevuotias osaa jo käyttää kieltä kommunikoinnissaan. (Pihlaja 2005, 71.) Useasti lapsen syömis-, imemis-, nielemis- ja pureskelemisvaikeudet, saattavat ennakoita puheen tuottamisen ongelmia. Tällöin puheterapeutilla on koulutusta ja valmiuksia analysoida ja auttaa näissä vaikeuksissa ja juuri siitä syystä syömisongelmaiset lapset ohjataan usein ensisijaisesti puheterapeutin luokse. Joskus syy on yksinkertainen, esimerkiksi kireä kielijänne, joka

haittaa kielen vapaata liikuttamista ja joskus taas syyt ovat monimutkaisempia. (Terveyskirjaston www-sivut, 2011.)

Kielen kehityksen häiriöt voidaan yleisesti ottaen luokitella joko etiologian eli syy-seuraus suhteen tai oireen mukaan. Kielen kehityksen häiriöt jaetaan pääluokkiin, joita ovat puheeseen, viivästyneeseen kielenkehitykseen tai poikkeavaan kielenkehitykseen. Kielen kehityksen viivästyminen tai puheen viivästyminen ei ole sinällään poikkeavuutta. Kielen kehityksen erityisvaikeus tai dysfasia on nykypäivän tulkinnan mukaan neurobiologinen häiriö, jolloin lapsen ikätason mukaiseen kehitykseen verrattuna lapsi ei opi kieltä odotetulla tavalla. Dysfasiaan voidaan liittää myös paljon muita oireita, esimerkiksi motorista kömpelyyttä, muistitoimintojen vaikeutta, oppimisvaikeuksia, ongelmia sosiaalisissa taidoissa, tarkkaavaisuuden ja hahmottamisen häiriöitä. Puolestaan silloin kun lapsella on vaikeutta puheen tuottamisessa, se on työlästä ja epäselvää, on kyse dyspraksiasta. Lapsella on tällöin vaikeutta puheliikkeiden ohjailussa, puhemotoriikassa. Suun alueen motorikka on siis tällöin kömpelöä ja tämä estää puheen kehittymisen. (Pihlaja 2005, 71- 72.)

Dysfasia, dyspraksia ja kielenkehityksen erityisvaikeus ovat tällä hetkellä yleisimpiä diagnooseja. Lisäksi lapsella voi olla virheellistä artikulointia, jolloin lapsi ääntää puheäänteet virheellisesti, tai lapselta voi puuttua sanoista äänteitä tai lapsi korvaa äänteet toisella äänteellä. Artikulaatiohäiriö voi olla foneettinen, jolloin lapsen puhe on ymmärrettävää, mutta jokin äänne tuotetaan poikkeavasti. Puolestaan foneemisessa tai fonologisessa häiriössä virheellinen ääntäminen vaikuttaa sanojen ymmärrettävyyteen. (Pihlaja 2005, 72.)

5.1.2 Kielen ja kommunikaation kehityksen tukeminen varhaiskasvatuksessa

Mikäli lapsella ilmenee kielen kehityksen tai kommunikoinnin häiriöitä, tulee lapsen kehityksen tukeminen aloittaa mahdollisimman pian. Vain tukemalla voidaan taata lapsen kehitykselle mahdollisimman ehjä perusta. Jotta aloitetussa kuntoutuksen tukemisessa opitut taidot siirtyisivät myös arkipäivään, edellyttää se tiivistä yhteistyötä lapsen lähipiirin kanssa. Kielen ja kommunikaation kehi-

tyksen tukena lapsella voidaan käyttää erilaisia puhetta tukevia ja korvaavia menetelmiä kuten esimerkiksi tukiviittomia, kuvia, symboleita, ilmeitä, eleitä ja mallintamista. Lapselle voidaan esimerkiksi rakentaa kuvakansiota, minkä käyttö edellyttää myös lähipiiriltä paneutumista asiaan, pitkäjänteisyyttä ja aikaa. Mikäli, lapsen tarve edellyttää voi lapsi käydä myös esimerkiksi puheterapiassa. (Papunetin www-sivut, 2009.)

Yksi tärkeimmistä vuorovaikutusta tukevista asioista on se, että antaa lapselle aikaa puhumiseen. On aidosti läsnä, kuuntelee lasta, odottaa, vastaa, mukauttaa ilmaisua sellaiseksi että lapsi ymmärtää ja tarkistaa yhteisymmärryksen asian suhteen. Mikään ei turhauta lasta tai ketä tahansa niin, jos ei saa monesta yrityksestään huolimatta asiaansa ymmärretyksi. Yhteistyö ja yhteiset tavoitteet kaikkien lasten kanssa olevien ja työskentelevien ihmisten välillä, luo turvaa ja rohkeutta lapselle kommunikoida puhumalla ja yrittää. Turvallinen ympäristö ja turvalliset ja rohkaisevat ja hyväksyvät ihmiset ovat hyvä perusta lapsen harjoittaa kieltä ja kommunikointia. (Papunetin www-sivut, 2009.)

Ensisijaisen tärkeää on huomioida se, että kielihäiriöisellä lapsella on aina kehityksessään myös vahvuuksia, joita tulee ja kannattaa hyödyntää kielen kehityksen tukemisessa. Tutkimusten mukaan on huomattu lapsen kokonaiskehityksen tukemisella olevan tehokkaammat seuraukset, kuin sillä että keskityttäisiin tukemaan vain lapsen kehityksen jotain tiettyä osa-aluetta. Mikäli lasta kuntoutetaan vain yhdellä kehityksen osa-alueella systemaattisesti, se saattaa kasata lapselle liikaa paineita juuri selviytyäkseen ja kehittyäkseen kyseisellä osa-alueella. Sen sijaan kuntouttaminen pitäisi sitoa enemmän lapselle ominaisiin toimintamuotoihin, kuten esimerkiksi erilaisiin leikkeihin. Erilaiset laulut, lorut, riimit ja musiikki toimivat oivana välineenä harjoittaa lapsen kielen kehitystä. (Pihlaja & Viitala 2004, 194- 207.) Päiväkotia ja sen toimintaa ajatellen runsaasti materiaalia ja tietoutta erilaisista kommunikaatiota tukevista menetelmistä, kuvaohjelmista ja opettavista leikeistä, peleistä ja harjoituksista saa juuri esimerkiksi Papunetin sivuilta.

5.1.3 Sosiaalis-emotionaaliset vaikeudet varhaislapsuudessa

Sosiaalis-emotionaalisilla vaikeuksilla tarkoitetaan sosiaalisessa toiminnassa, vuorovaikutuksessa ja esimerkiksi lapsen tunne-elämän ilmaisussa esiintyviä vaikeuksia. Sosio-emotionaalisilla ongelmilla ja vaikeuksilla viitataan hyvin laaja-alaiseen kirjoon lasten erilaisia käyttäytymishäiriöitä. Näistä käyttäytymishäiriöistä johtuen lapsen sosiaaliset suhteet toisiin lapsiin ja aikuisiin häiriintyvät. Lapsen poikkeavan käyttäytymisen taustalla olevat syyt voivat olla monennäköiset ja vaikeuksien moni- ilmeisyyttä lisää eri kontekstien erilaisuus. Esimerkiksi odotukset lapsen käytökseltä voivat päiväkodissa ja kotona hyvin erilaisia. Poikkeava käyttäytyminen on sekä yksilön, että yhteisön ongelma. On myös pohdittavaa se, johtuuko yksilön poikkeava käyttäytyminen yksilöstä itsestään vai yhteisön aiheuttamista paineista. (Pihlaja 2005, 63-66.)

Sosio-emotionaaliset vaikeudet jaetaan kahteen eri pääryhmään: psyykkisiin kehityksen häiriöihin, sekä käyttäytymisen ja tunne-elämän häiriöihin. Sosio-emotionaaliset vaikeudet voidaan jakaa myös sisään - ja ulospäin suuntautuneisiin ongelmiin. Sisäänpäin suuntautuneet käyttäytymisen ongelmat yleensä tarkoittavat lapsen tunne-elämään liittyviä emotionaalisia vaikeuksia. Ne voivat ilmentyä lyhyessä ajassa, liittyä esimerkiksi lapsen johonkin lähipiirissä tapahtuneeseen traumatisoivaan tapahtumaan tai sitten ne voivat olla pitkäaikaisia. Lapsen käyttäytyminen muuttuu yleensä vetäytyneeksi. Hän vetäytyy syrjään, hänestä voi tulla ahdistunut, masentunut tai hänellä ilmenee pelkotiloja. Lapsi ei yleensä missään nimessä halua olla ryhmän dominoija, vaan pyrkii olemaan näkymätön. Puolestaan ulospäin suuntautuneet sosioemotionaaliset ongelmat ilmenevät lapsen käytöksessä siten, että lapsi pyrkii saamaan toisten lasten huomion, mutta kommunikaatiokeinot ja yritykset eivät johda toivottuihin tuloksiin, yleensä sen jälkeen lapsi saattaa pyrkiä siihen aggressiivisella ja rajullakin tavalla. (Pihlaja & Viitala 2004, 216- 224.)

Rajanveto siitä milloin ovat kyseessä vaikeudet tai mikä taas luokitellaan normaaliksi kehitykseksi, on usein hankalaa. Yksi suurimmista ongelmista nykypäivänä lapsen kehitystä tarkasteltaessa johtuu monitieteisyydestä, eli lapsen sosiaalis-emotionaalisia vaikeuksia tutkitaan monella eri tieteenalalla, joista jokai-

nen sisältää omat arvolatauksensa. Tästä johtuen lapsella voi esimerkiksi koulun näkökulmasta katsottuna olla käytöshäiriö, kun taas lastenpsykiatri voi luokitella että lapsella on depressio ja puolestaan päiväkodissa asiaa on nimetty sosiaalis-emotionaaliseksi ongelmaksi. Pitäisi muistaa, että lapsen vaikeuksien tarkastelu ei yksin riitä, vaan pitäisi keskittyä myös tarkastelemaan pedagogia menetelmiä ja niiden sopivuutta lapselle. Kuten aiemmin jo todettiin, jokainen lapsi tulisi nähdä osana laajempaa ympäristöä. Lapsen pulmat ovat yleensä osa lapsen toimintaa ja ympäristöä, jossa normit ja arvot vaikuttavat toimintaan suurelta osin ja ne ovat kulttuurisidonnaisia. Huomiota tulisikin kiinnittää laajempiin kokonaisuuksiin kuin yksittäiseen lapseen, esimerkiksi yleensä aggressiivisesti käyttäytyvät lapset kerääntyvät yhteen ja muodostavat sosiaalisia klikkejä keskenään. Useasti näissä ryhmissä leikit muuttuvat vihamielisiksi ja välineelliseksi. (Pihlaja 2005, 57- 67.)

5.1.4 Sosiaalis-emotionaalisten vaikeuksien kuntoutumisen tukeminen varhaislapsuudessa

Kuntoutumisen tukeminen varhaislapsuudessa, edellyttää henkilöstöltä lasten edun mukaisesti toimivaa moniammatillista työskentelyä, joka tähtää turvaamaan lapsen turvallisen kehityksen ja kasvun. Kaikissa lapsen asioita koskevis- sa asioissa ensiarvoisen tärkeää olisi pitää mukana lapsen tärkeimmät henkilöt eli vanhemmat tai muut huoltajat. Kertoa ilmenevistä vaikeuksista suoraan ja puuttua niihin heti kun ne on havaittu. Tämänkaltaisella toiminnalla pidetään yllä vankkaa luottamusta puolin ja toisin. Ensiarvoisen tärkeässä asemassa on tärkeimpien lasta koskevien asioiden ylös kirjaaminen systemaattisesti, jotta kehitystä voidaan seurata, arvioida ja suunnitella. Lisäksi tulisi muistaa kirjata myös lapsen kehityksessä niitä positiivisia asioita, eikä keskittyä vain ongelmakohtiin. (Pihlaja & Viitala 2004, 225- 231.)

Lapsen sosiaalis-emotionaalisiin vaikeuksiin voidaan yrittää vaikuttaa esimerkiksi vaikuttamalla suoraan lapsen käyttäytymiseen, yrittämällä vaikuttaa käyttäytymisen taustalla oleviin kognitioihin, kuten tilannetulkintoihin tai oman toi-

minnan seurausten arviointiin, sekä pyrkimällä lisäämään lapsen tietoisuutta omasta käyttäytymisestään. Yhtenä tärkeänä pitäisi pyrkiä vaikuttamaan koko ryhmän, esimerkiksi päiväkotiryhmän tasolla, siten että pyrittäisiin muuttamaan sosiaalisia rakenteita ja vuorovaikutussuhteita erilaisin interventioin. Näin ei aina huomio kohdistuisi juuri yhteen lapseen. Ensiarvoisen tärkeässä asemassa ovat emootioiden säätely ja itsensä hallitsemisen taidot edellä mainituissa toimintatavoissa. Mikäli sosioemotionaalisen kehityksen haasteet tulevat lapsesta ilmi enimmäkseen mielenterveyden tai psyykkisen tasapainon alueilla, olisi tällöin päiväkodin tehtävä tunnistaa nämä ja osata ohjata lapsi asianmukaisen hoidon tai terapian piiriin. Kuitenkaan psyykkinen kuntoutus ei yksin riitä, vaan sen tueksi lapsi tarvitsee rinnalle päiväkodissa tukevan ja kannustavan ympäristön, jossa lapsi saa onnistumisen kokemuksia sekä sosiaalisen että kognitiivisen, akateemisen kehityksensä tueksi. (Pihlaja & Viitala 2004, 225- 238.)

Lapselle tai nuorelle voi myös opettaa tilannetietoisuutta eli sosiaalisia ja emotionaalisia taitoja eri tavoin. On olemassa valmiita erilaisia kasvatuksessa käytettyjä aineistoja, joita voi hyödyntää esimerkiksi päiväkodissa. Näitä ovat esimerkiksi Vuorovaikutusleikki (Theraplay), Muksuoppi, Tunnemuksu, joka on tunnetaito-ohjelma esikouluun ja alkuopetukseen ja Ohjaava kasvatustyö, joka on lasten itsehillinnän harjoitusohjelma. Tärkeitä asioita, joita kasvattajan tulisi huomioida, sosiaalis-emotionaalisista vaikeuksista kärsivien lasten kanssa, on ensisijaisesti refleктоiva ote omaan kasvatustyöhön. Aikuisen tulee olla ryhmän ja tilanteiden tarkkailija, niihin puuttuja sekä vaikeiden tilanteiden ennakoija. Aikuisen tulisi olla se esimerkki, joka omalla käytöksellään antaa lapselle esimerkkiä ja esimerkiksi selvittää sanallisesti eri tilanteet lapsille. Eli vaikeistakin asioista voi puhua, ei tarvitse aina purkaa ikäviä asioita käyttäytymällä aggressiivisesti. (Pihlaja & Viitala 2004, 233-238.)

5.2 Integraatio ja inkluusio

Integraation lähtökohtana on ollut segregaaation eli erillissijoitusten poistaminen ja yhteiskunnallisen tasa-arvon lisääminen niin, että vammaiset henkilöt voivat osallistua niin kutsuttuihin valtaväestölle suunnattuihin palveluihin. Integraatio

on lähtenyt fyysisen läheisyyden luomisesta ja tätä kautta on pyritty luomaan olosuhteita yhteiselle toiminnalle ja sosiaalisille suhteille. Integraatio ei siis ole pelkää fyysistä yhdessä oloa vaan se sisältää paljon erilaisia muotoja. Fyysinen integraatio on perustaso, mikä kuitenkin edellyttää toiminnallista integraatiota eli toimivien opetus ja tukipalvelujen takaamista niin, että kaikki lapset otetaan huomioon yksilönä. Tämän kautta voidaan edetä sosiaaliseen integraation, jossa edistetään myönteistä sosiaalisten suhteiden syntymistä. Onnistunut integraatio näkyy myöhemmässä elämän vaiheessa yhteiskunnallisena integraationa eli kaikkien tasa-arvoisena asemana yhteisessä yhteisössä, jossa arvostetaan. (Moberg & Savolainen 2009, 81- 82; Pihlaja & Kontu 2006, 19.)

Integraatiota on kritisoitu koska siinä on alun perin pyritty tuomaan joku erilainen henkilö muiden joukkoon eli integroitiin. Tätä suhtautumista on pyritty muuttamaan ja inklusio toi tähän uuden lähestymistavan 1990- luvulla. Inklusion lähtökohtana on yhdessä eläminen ja toimiminen kaikilla yhteisissä palveluissa alusta alkaen. Yhteinen fyysinen sijoitus on vain perusta inklusiiviselle toiminnalle ja työntekijöiden inklusiiviseen ajatteluun sisäistäminen ja siihen sitoutuminen on tärkeää. Tärkeitä ovat siis positiiviset asenteet, jotka sisältävät kognitiivisia, affektiivisia ja käyttäytymiseen liittyviä elementtejä. Integraatio ja inklusio käsitteet ovat siis hyvin lähellä toisiaan ja niiden syvin olemus onkin sama: kaikkien osallisuus. Usein esiintyy, erityisesti kansainvälisesti puhuttaessa, sekavuutta näistä kahdesta käsitteestä. Pohjoismaissa inklusio -käsitettä voidaan kuitenkin pitää akateemisempänä kuin integraatiota, joka voidaan nähdä käytännönläheisempänä terminä. (Moberg & Savolainen 2009, 85, Pihlaja & Kontu 2006, 19- 25.)

Suurin osa päiväkodin erityisryhmistä on integroituja erityisryhmiä eli näissä ryhmissä valtaosa lapsista on tavanomaisesti kehittyneitä ja pienempi osa lapsista on erityistä tukea tarvitsevia. Tämä tukeekin inklusiivista ajattelua. Erityisryhmään sijoittaminen ei ole vain hallinnollinen päätös vaan lasten valintaa ja sijoittamista ryhmään on harkittava yhdessä ryhmän erityislastentarhanopettajan ja lapsen vanhempien kanssa. Ryhmää muodostaessa on mietittävä jokaisen lapsen sijoittumista siten, että saadaan aikaan toimiva pedagoginen kokonaisuus. Erityisryhmissä on erilaisia työntekijöiden ja lasten kokoonpanoja. Ta-

vallisesti integroidussa erityisryhmässä suositellaan olevan 11- 13 lasta, joista 6-8 lasta on erityistä tukea tarvitsevia. Integroituryhmä voi olla myös niin kutsuttu kuntouttava integroitu erityisryhmä, jossa suositellaan olevan lapsia 14- 15 joista 6-7 lasta on erityistä tukea tarvitsevia. Lasten määrää tulee tarkastella kriittisesti, sillä jos yli puolet ryhmän lapsista on erityistä tukea tarvitsevia, niin silloin ei inklusiivisuuden aste ole kovin korkea. Myös lasten erityisen tuen tarpeen laatu on tärkeä, sillä jos tuen tarve on hyvin erilaista vaikuttaa se ryhmän toimintaan ja henkilökunnan työhön hajottavasti. (Pihlaja & Kontu 2006, 21- 23.)

Suunnitteilla olevassa päiväkodissamme pyrimme panostamaan siihen, että jokaista lasta huomioidaan samalla tavalla. Ei keskitytä ainoastaan erityistä tukea tarvitseviin lapsiin ja heidän kuntoutumisen ja kasvatuksensa suunnitteluun, vaan kaikkiin ryhmän lapsiin. Tämän mahdollistaa sopiva ryhmäkoko ja työntekijöiden sitoutuminen ja motivaatio työhönsä. Päiväkotimme toiminta ja ryhmä on ajateltu suurelta osin muodostuvan perheiden lapsista, joilla on sekä erityistä tukea tarvitse päiväkotikäinen lapsi, että ei erityistä tukea tarvitsevia päiväkotikäisiä lapsia. Näin ryhmä muodostuisi sisarusperheen lapsista. Meidän on tarkoitus aloittaa päiväkotitoimintamme yhdellä ryhmällä, joten tällöin saman perheen sisarukset olisivat saman ryhmän sisällä. Tietysti ryhmään tulee jakoa sen mukaan, minkä ikäisiä lapset ovat ja kuinka monta esikoululaista ryhmässä aluksi olisi. Tällainen ryhmä vaatii tiukkaa ja hyvää etukäteissuunnittelua ja se on asia johon me aiomme panostaa.

Lisäksi päiväkodissamme tulemme käyttämään sellaisia kasvatuksen ja opetuksen tukimenetelmiä, joista hyötyy erityistä tukea tarvitseva, lapsi mutta myös ei-erityistä tukea tarvitseva lapsi. Näitä menetelmiä ovat esimerkiksi AAC- menetelmät eli puhetta tukevien ja korvaavien menetelmien, kuten pcs-kuvien käyttö tukemassa puhetta, tukiviittomien käyttö tukemassa puhetta ja ennen kaikkea panostamme strukturoituun päiväjärjestykseen ja viikkorytmiin. Jokaisesta lapsesta on tarkoitus alkaa keräämään oma-kansioita, joihin on tarkoitus kerätä ainakin neljää kertaa vuodessa lapsen kehityksestä arviointia ja arvioinnin tekee jokainen työntekijöistä vuorollaan, jotta vuosikatsaus on mahdollisimman monipuolinen. Kansioihin on tarkoitus kerätä mahdollisimman paljon lapsen tekemiä töitä, vuoden aikana otettuja valokuvia ynnä muuta lapsen kehitystä ja vuoden

aikaista toimintaa kuvaavaa materiaalia. Oma-kansioita keräämme siis aina vuosittain ja näin meidän on helppo kartoittaa niistä lapsen kehitystä ja antaa tarvittaessa esimerkiksi ongelmatilanteissa lausuntoja lapsesta toimintaterapeuteille tai muulle pyytävälle taholle, tietysti huoltajan suostumuksella.

6 LIIKETOIMINTASUUNNITELMA

Liiketoimintasuunnitelma on tärkeä kirjallinen dokumentti, jossa yrittäjä määrittelee mitä, miten ja miksi. Liiketoimintasuunnitelmaa tarvitaan esimerkiksi rahoitusta haettaessa. Siksi olennainen osa liiketoimintasuunnitelmaa onkin taloussuunnitelma, joka sisältää rahoitussuunnitelman, alkupääoman tarpeen sekä meno- ja tulo arvion eli budjetin, jonka perusteella voidaan arvioida perustettavan yrityksen kannattavuus. Taloussuunnitelma lisäksi liiketoimintasuunnitelma on kirjallinen esitys liiketoiminta ideasta ja sen toteuttamisesta. Se esittelee yrityksen tarjoamat palvelut ja tuotteet sekä yrityksen resurssit, uhat, markkinat, asiakkaat, kilpailijat ja toimintamallin yrityksen alkuvuosille. Liiketoimintasuunnitelmalle ei ole määräsältöä tai -mittaa, mutta tärkeää on että siitä tulee riittävän kattava ja konkreettinen. (Kainlauri 2007, 37- 123.)

Olemme laatineet liiketoimintasuunnitelman päiväkotia Riemulan perustamisesta käyttäen Uusyrityskeskukseen tarjoamaa liiketoimintasuunnitelman pohjaa, jonka päivittäminen on ollut helppoa Internetin kautta luotujen käyttäjätunnusten avulla. Liiketoimintasuunnitelmamme sisältää kymmenen osiota, joita ovat liikeidean tiivistelmä, osaaminen, tuotteet ja palvelut, asiakkaat ja markkinat, markkinat ja kilpailijat, oma yrityksesi, kirjanpito ja talouden, rahoituslaskelma, kannattavuuslaskelma ja myyntilaskelma. Laatimamme liiketoimintasuunnitelma on oleellinen työväline oppinäytetyöstä tehdessämme. Seuraavaksi kuvaammekin tiivistetysti sen sisältöä.

6.1 SWOT- analyysi

SWOT- lyhennelmä tulee englanninkielisistä sanoista Strength= vahvuus, Weakness= heikkous, Oppurtunity= mahdollisuus ja Threat= uhka (Valtion teknillisen tutkimuslaitoksen www-sivut). SWOT- analyysi on yrittäjän ja organisaatioiden kehittämisen hyvä työkalu. SWOT- analyysi toimii aloittavalle yrittäjälle välineenä, jonka avulla yrittäjä voi kartoittaa suunnitellun yrityksensä ja liikeideansa sisältämiä vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia. Lisäksi SWOT- analyysia voi käyttää myös liikeidean arvioimisen lisäksi itsensä arvioimiseen. Yrityksen päästyä käyntiin, SWOT- analyysia voi soveltaa myös verkostosuhteiden, johtamistaitojen ja yrityksen henkilöstön analyysiin. Yrittäjä voi hyödyntää SWOT- analyysia lisäksi tulevaisuuden suunnitelmissa, pohtimalla miten heikkouksista voi tehdä vahvuuksia ja uhista mahdollisuuksia. (Kainlauri 2007, 34.)

Oman päiväkotimme SWOT- analyysiin (Taulukko2.) olemme sisällyttäneet sekä yrityksen analyysia, että henkilökohtaisen osaamisen arviointia. Päiväkotimme vahvuutena näemme erityispäivähoidon kysynnän kasvun, sekä oman osaamisemme sosiaalipedagogiikan ja erityiskasvatuksen ja vammaisryhmien ohjauksen puolelta. Lisäksi myös pieni ryhmämme mahdollistaisi joustavamman toiminnan perheiden tarpeiden mukaisesti ja näemme sen eritoten erityispäiväkodin vahvuutena ja koemme että nykyajan vanhemmat osaisivat myös arvostaa sitä. Samaan aikaan kuitenkin tiedostamme että kasvavasta palvelujen kysynnästä johtuen myös palvelujen tarjonta on samaan aikaan lisääntynyt. Eritoten huolestuttavassa määrin sosiaali- ja terveystieteillä on uhkana se, että isommat yksityiset, mahdollisesti ulkomaiset yritykset tarjoavat palveluitaan niin minimihintaan, että yksityinen pienempi yrittäjä ei pysty kilpailemaan näiden hintojen kanssa. Yhtenä uhkatekijänä on mainittava myös päivähoitopalveluiden nopea kysynnän muuttuminen. Muutokset voivat tapahtua lyhyelläkin aikavälillä, jolloin päiväkodin lapsiluku voi vaihdella jopa toimintakauden aikana. Kunnan kanssa tehty ostopalvelusopimus voisi vähentää tämänkaltaista nopeaa muutosta.

Taulukko 2. SWOT- analyysi päiväkotia Riemulasta.

Vahvuudet	Heikkoudet
– erityispäivähoidon kysynnän kasvu – osaaminen sosiaalipedagogiikan ja erityisryhmien ohjauksen puolelta – pieni ryhmä ja joustavuus	– ammattitaidon puute – työkokemuksen puute
Mahdollisuudet	Uhat
– laajentaa toimintaa jatkossa – kehittää omaa osaamista esimerkiksi erityislastentarhanopettajaksi	– rahalliset riskit ja investoinnit, joita perustaminen edellyttää – yleinen taloudellinen tilanne maailmassa – palvelujen tarjonnan lisääntyminen – isommat yksityiset yritykset – päivähoitopalveluiden kysynnän nopea muuttuminen

Heikkouksina yritystoiminnan aloittamiselle tässä vaiheessa, kokisimme ammattitaidon, sekä työkokemuksen puutteen. Sen vuoksi olemme mahdollisuuksiimme listanneet mm. kouluttautumisen ja oman toiminnan kehittämisen. Esimerkiksi opiskelu ennen yritystoiminnan aloittamista olisi välttämätöntä, mikäli haluamme omin työvoimin mahdollisimman pitkälle pyörittää erityispäiväkotiä, näin ollen taloudellisesti kannattavaa olisi toisen meistä ennen perustamista opiskella erityislastentarhanopettajaksi. Mahdollisuutena toiminnallemme koemme myös, toiminnan mahdollisen laajentamisen. Mikäli kysyntää riittää ja katsomme toiminnan myös taloudellisesti kannattavaksi, olisi laajentaminen varmasti kannattavaa. Tietysti se toisi taas omanlaista pohdittavaa muun muassa ryhmäkoon suhteen, haluammeko kasvattaa päiväkotimme kokoa ja laajentaminen tarkoittaisi tietysti taas uusia rahallisia investointeja. Suurimmat uhkat ja riskit liittyvätkin tällä hetkellä päiväkotimme osilta sen perustamisen tuottamiin rahallisiin investointeihin ja toiminnan kannattavuuteen. Sillä hetkellä kun päiväkotia on perustamassa, erittäin tärkeänä pidämme myös sitä, että on tietoinen maailman ja Suomen omasta taloudellisesta tilanteesta ja näin ollen pystyy ennakkoimaan niiden yritystoiminnan aloittamiseen mahdollisesti liittyvät riskit.

6.2 Yhtiömuodon valitseminen

Yhtiömuodon valinta perustuu yrityksen toimintaan ja sen laajuuteen. Toiminimellä toimivat yrittäjät voivat perustaa yrityksen yksin, mutta avoimenyhtiön, kommandiitti yhtiön ja osakeyhtiön perustamiseen tarvitaan vähintään kaksi perustajaa. Osuuskunnan perustamiseen tarvitaan jopa kolme perustajaa. Yhtiömuotojen perustajajäsenten määrän lisäksi yhtiömuotojen vastuunjako ja päätöksentekotavat vaihtelevat, mikä kannattaa ottaa huomioon yritysmuotoa valittaessa. Esimerkiksi avoimessa yhtiössä kaikki osakkaat ovat vastuussa yhtiön toiminnasta omalla omaisuudella ja voivat edustaa yhtiötä ilmana erillistä valtuutusta kun taas osakeyhtiössä vastuu rajoittuu osakkaiden sijoittamaan pääomaan ja päätöksenteosta vastaa yhtiökokous ja sen määräämä hallitus. Yritysmuotoja on monta ja niistä sopivan valitsemiseen apua voi saada yritysneuvojalta tai esimerkiksi verottajalta. (Kainlauri 2007, 123- 128.) Me valitsimme suunnitteilla olevamme päiväkotimme yhtiömuodoksi yksityisen osakeyhtiön, koska haluamme kumpikin toimia tasavertaisin perustajina ja osakkaina sekä samalla työskennellä yrityksessä. Lisäksi taloudellinen riski on pienempi, koska emme ole vastuussa yhtiöstä omalla omaisuudellamme. Apua yritysmuodon valitsemiseen ja sen perustamiseen liittyviin asioihin saimme Yrityspalelu En-teistä.

Osakeyhtiön perustamiseen kuuluu perustamisasiakirjan laatiminen. Perustamisasiakirjassa ilmoitetaan osakkeiden nimellisarvo, perustajien henkilötiedot ja ehdotus yhtiöjärjestyksestä, jonka tulee sisältää ainakin toiminimi, kotipaikka ja toimiala sekä osakepääoma, kutsuntamenettelyt yhtiökokouksiin ja tilikausi. Yhtiön on rekisteröidyttävä vähintään kolmen kuukauden kuluttua perustamisasiakirjan laatimisesta kaupparekisteriin. Rekisteröitymismaksu on 350 euroa. Osakkaat vastaavat yhtiön toiminnasta sen rekisteröintiin saakka. Rekisteröinnin jälkeen yhtiöstä tulee oikeussubjekti eli osakeyhtiö on osakkeenomistajistaan erillinen oikeushenkilö, jolloin osakkeenomistajat eivät vastaa henkilökoh- taisesti yhtiön velvoitteista. Osakeyhtiö voi olla yksityinen, jolloin osakeyhtiön arvopapereita ei saa ottaa julkisen kaupankäynnin kohteeksi. Yhtiöllä tulee olla perustettaessa osakepääoma, jonka vähimmäismäärä on 2 500 euroa. Yhtiön toiminnan tarkoituksena on tuottaa voittoa osakkeenomistajille, jollei yhtiöjärjes-

tyksessä määrätä toisin (Kainlauri 2007, 126; Kaupparekisterin www-sivut 2012; Osakeyhtiölaki 2006/624, Luku 1:1-9§, Luku 2:1-9§.)

Osakeyhtiön korkeinta päätösvaltaa käyttää yhtiökokous, johon osakkaat kontuvat vähintään kerran vuodessa, jolloin vahvistetaan tilinpäätös sekä valitaan hallitus ja tilintarkastajat. Yhtiön käytännön asioita hoitaa hallitus, joka määrätään yhtiöjärjestyksessä. Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus vastaa siitä, että yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Hallitukseen on valittava vähintään yhdestä viiteen varsinaista jäsentä. Jos hallitukseen kuuluu vähemmän kuin kolme jäsentä, hallituksessa on oltava ainakin yksi varajäsen. Yhtiöllä voi olla myös toimitusjohtaja. (Osakeyhtiölaki 624/2006, Luku 5:1-5§, Luku 6:1-2§.) Yrityksessämme ei tule olemaan toimitusjohtajaa vaan hallitus vastaa varainhoidosta. Tulemme kumpikin osakkaina toimimaan hallituksen jäseninä ja osakeyhtiölain mukaan nimeämme myös ulkopuolisen varajäsenen. Näin takaamme toimivan, tasapuolisen ja avoimen yhtiökumppanuuden. Tulemme sijoittamaan yhtiöömme enemmän kun osakepääoman vähimmäismäärän, mikä lisää omaa henkilökohtaista riskiä, mutta on edellytys liiketoiminnan kannattavuudelle.

6.3 Asiakkaat ja markkinat

Olemme jaotelleet ja nimenneet liiketoimintasuunnitelmaamme varten omat asiakasryhmämme, joista meille päiväkotimme toimintaa ajatellen tärkeimmät ovat: sosiaalis- emotionaalisia vaikeuksia omaavat lapset, kielen- ja kommunikation kehityksen vaikeuksia omaavat lapset, lapset ilman erityisen tuen tarvetta. Nämä lapsiryhmät ovat asiakasryhmämme, joihin meidän päiväkotimme toiminta perustuu. Lasten hoito, kasvatus ja opetus ovat päiväkotimme tarjoamaa palvelua, josta saamme tuloa. Lasten ja heidän perheidensä tyytyväisyys, viihtyvyys ja saamansa laadukas kasvatus ja opetus vaikuttavat tätä kautta siihen, haluavatko vanhemmat lapsilleen hoito- ja kasvatuspalvelua meidän päiväkodiltamme vai eivät.

Yrittäjinä meidän tulee kuitenkin ajatella asiakasryhmiämme myös siitä näkökulmasta kuka palvelua meiltä ostaa ja ketkä ovat maksajia. Täten ajateltuna tietysti lasten perheet ja ostopalveluiden ostajana kunta ovat meidän tärkeimmät asiakasryhmämme. Tästä johtuen parhaat asiakasmarkkinamme siis ovat päiväkotimme sijaintikunnassa ja sen mahdollisesti muissa lähikunnissa. Näin ajantasaiset ja hyvät välit sijaintikunnan kanssa ovat toiminnallemme ehdottoman tärkeitä. Alkumarkkinointi ja hyvien verkostojen luominen onkin se, johon aloittavana yrityksenä meidän tulee panostaa. Olemme ajatelleet yhteisiä palaverieita kunnan päivähoitotoimiston kanssa, lehtijuttua tulevasta päiväkodistämme, info-lehtisiä ja Internet- sivuja, joiden avulla lähdemme markkinoimaan päiväkotiamme ja sen toimintaa tunnetuksi.

Avainasemassa tulee pitää koko ajan asiakas, joka palvelun ostosta päättää ja markkinointi tulee suunnata ja kohdistaa heihin. Markkinointi on toimintana tavallaan erilaisten mielikuvien kanssa työskentelyä. Silloin kun kyseessä on hoidon ja huolenpidon palvelut, korostuvat eritoten kodinomaisuuteen, turvallisuuteen, luotettavuuteen ja ammattitaitoon liittyvät mielikuvat asiakkaalla. Mielikuvat ovat juuri alkuunsa niitä, joiden mukaan ostopäätökset yleensä tehdään. Tärkeää on luoda myönteisiä mielikuvia. Esimerkiksi vanhemmilla saattaa lastensa päivähoitoon liittyä monenlaisia odotuksia, mutta tärkeimpänä useimmat vanhemmat kuitenkin pitävät sitä, että päiväkotia on heidän lapsellensa huolehtiva ja turvallinen kasvuympäristö. (Kainlauri 2007, 81- 82.)

Nykyajan vanhemmat lisääntyvässä määrin haluavat itse paljon vaikuttaa siihen, millaista hoitopaikkaa he lapsellensa etsivät ja millaiseen hoitopaikkaan he haluavat lapsensa viedä. Nykyajan enemmän lapsiinsa satsaavat vanhemmat, ovat useimmiten myös tällöin valmiita hieman enemmän maksamaan hyvästä ja haluamastaan hoitopaikasta. Vanhempien, samoin kuin kunnankin ostopäätökseen vaikuttaa tarjottava hoito ja kasvatusta, niiden laatu ja se palveleeko ja vastaako meidän päiväkotimme parhaiten heidän lapsensa tarpeisiin tai tukitoimiin. Lisäksi myös kunnalla on oma osuutensa maksajana päätöksissä. Yleensä lasten hoitopaikat katsotaan vanhempien kanssa yhdessä päivähoitotoimistossa, missä olisi vapaita hoitopaikkoja ja mikä päiväkotia juuri eniten pystyy heidän lapselleen hänen tarvitsemaa hoitoa ja kasvatusta tukevia palveluita ja tukitoi-

mia tarjoamaan. Ostopäätökseen vaikuttaa tietysti oleellisena myös hoidon hinta ja erityispäivähoidon tarjoamat palvelut ja tuki erityistä tukea tarvitsevan lapsen hoidossa ja kuntouttamisessa. Lisäksi kunnan halukkuus ja kunnan oma päivähoidon tarjontatilanne vaikuttaa siihen, miten paljon kunta on halukas yksityiseltä päiväkodilta palvelua ostamaan. Me omassa päiväkodissamme voimme tietysti vaikuttaa asiakkaidemme ostopäätökseen hyvällä markkinoinnilla ja lupamallaamme laadukkaalla kasvatuksella ja hoidolla. Hyvä maine toimii useasti parhaimpana markkinointi-välineenä jo itsestään. Asiakaslupauksemme jonka asiakkaillemme annamme, on laadukas kasvatusta ja huolenpito. Tämä on toimintamme perusta ja tulevaisuudessa, jos toimintaa ajateltaisiin laajennettavan, tulee tämä asiakaslupaus pystyä silloinkin pitämään ja hoidon ja kasvatuksen laatu ei saa karsia päiväkodin laajentuessa tai ryhmäkokojen kasvaessa.

Asiakasmarkkinoita ajatellen, aloittavan hoiva- ja hoitopalveluita suunnittelevan yrittäjän on ehdottoman tärkeää selvittää toiminta-alueensa kunnan näkemyksiä vastaavien palvelujen kysynnästä ja siitä, miten kunta pystyy niitä itse tuottamaan sillä hetkellä ja jatkossa. Lisäksi kannattaa selvittää myös lähikuntien osalta ostopalvelujen mahdollisuuksia ja näkymiä nyt ja tulevaisuudessa. (Kainaluri 2007, 84.)

6.4 Markkinat ja kilpailijat

Markkinatilanteen selvittämiseksi aloittavan yrittäjän on hyvä tehdä myös kilpailija-analyysiä, jossa hän nimeää ja kartoittaa kilpailijat ja listaa näiden vahvuudet ja heikkoudet suhteessa omaan yritykseen. Myös erilaiset markkinoille tuloa mahdollisesti rajoittavat esteet ovat osa hyvää kilpailija-analyysiä. Tällaisia markkinoille tuloa estäviä tai hidastavia asioita, voivat olla esimerkiksi kunnan oma palvelutuotanto, kilpailijat tai yrityksen suuret alkuinvestoinnit. (Kainaluri 2007, 84.)

Tämän hetken tuntumamme on se, että markkinatilanteen ja kilpailijoiden osilta nyt olisi otollinen aika perustaa tämänkaltaisen päiväkodin. Eritoten erityispuolen osaamisesta on pulaa, eli täten erityisesti erityislastenhoitopaikoille olisi kysyn-

tää. Mikäli päiväkotia oltaisiin nyt juuri perustamassa, tulisi meidän tehdä kartoit-
tus Porin kaupungille tai kaupunkiin johon päiväkotiamme olisimme perusta-
massa, koska markkinatilanne ja suhdanteet muuttuvat ja elävät jatkuvasti

Olemme liiketoimintasuunnitelmaamme varten, joutuneet konkreettisesti listaa-
maan ja nimeämään tärkeimmät kilpailijamme ja pohtimaan heidän vahvuuksi-
aan ja heikkouksiaan, suhteessa tulevaan päiväkotiiimme. Olemme nimenneet
ja jaotelleet kilpailijamme kolmeen ryhmään, näitä ovat kunnallinen päivähoito,
yksityistä päivähoitoa tuottavat yritykset, sekä ostopalvelupäiväkodit. Kunnalli-
nen päivähoito kattaa myös erityispäivähoidon tarjonnan. Porin kaupungilla on
tällä hetkellä 7 integroitua erityisryhmää, 3 pienryhmää ja lisäksi 3 kiertävää
erityislastentarhanopettajaa. Kunnallisen päivähoidon vahvuutena on taattu toi-
minnan rahoitus ja se että voiton tuottaminen ei ole tärkeintä. Heikkoutena pi-
dämme omaan tulevaan päiväkotiiimme verrattuna suuria lapsiryhmiä. Koemme,
että markkinoidessa meidän päiväkotimme erottuisi kodinomaisella tunnelmal-
laan, integroidulla pienryhmällä ja ammattitaitoisella henkilökunnalla. Kunnan
etu on myös se että, kunnan ei ole panostettava päivähoidon markkinointiin
samalla tavalla kuin yksityisten palvelun tuottajien, koska kunnalla on lain mää-
räämä velvoite järjestää päivähoitoa ja tämä on jo yleisesti kaikkien ihmisten
tiedossa ja lisäksi Porin kaupungilla on kattava esittely päivähoidosta Internet-
sivullaan. Suhteessa kuntaan aiomme saada asiakkaiden huomion tekemällä
tiivistä yhteistyötä sijaintikunnan kanssa, sekä satsaamalla omiin markkinoin-
ninedistämiskeinoihin, kuten toimiviin Internet-sivuihin, lehtijuttuun, infolehtisiin
ja hyviin verkostosuhteisiin ja yhteistyösuhteiden luomiseen muiden toimin-
taamme koskevien tahojen kanssa.

Toinen mainittu kilpailijaryhmämme oli yksityistä päivähoitoa tarjoavat yritykset.
Yleisesti yksityistä päivähoitoa on tarjolla päiväkodissa tai ryhmäperhepäiväko-
deissa. On hoitopaikkoja, jotka tarjoavat päivähoitopalveluita esimerkiksi jollain
muulla kielellä, kuten englanniksi tai ruotsiksi, tai he voivat painottaa jotain eri-
tyistä pedagogista suuntausta. Aina kaikki hoitopaikat eivät kuitenkaan painotta
mitään erityistä suuntausta. Porissa yksityistä päivähoitoa tarjoavien paikkojen
vahvuuksina voimme pitää erityisosaamista muun muassa esimerkiksi vieraista
kielistä, tai erilaisista pedagogisista suuntauksista, kuten liikunnasta ja steiner-

pedagogiikasta tai uskonnon painotuksesta. Meidän eduksemme ja kilpailukyvyksemme, katsomme heidän puutteensa erityispedagogiikan puolelta. Lisäksi pidämme kilpailuvalttinamme pientä integroitua ryhmäämme ja ammattitaitoista henkilökuntaa eritoten erityiskasvatuksen puolelta. Kolmanneksi kilpailijaryhmäksemme nimesimme ostopalvelupäiväkodit. Porissa on 3 yksityistä päiväkotia, joilta Porin kaupunki ostaa ostopalveluina päivähoitoa. Näiden päiväkotien vahvuutena suhteessa meidän päiväkotiiimme on tietysti asiakkaiden pysyvyys ja heidän toimiva ostopalvelusuhteensa ja sopimuksensa kunnan kanssa. Heikkoudeksi laskemme jälleen puutteen erityispedagogiikan osaamisesta.

6.5 Talouden suunnittelu

Alkavan yrittäjän on suunniteltava taloutensa huolellisesti tekemällä laskelmia menoista ja tuloista, joiden avulla pystytään taas laskemaan yrityksen kannattavuutta. Jos laskelmien mukaan toiminta ei ole kannattavaa, ei yritystoimintaa voi silloin aloittaa. Liikeideaa voidaan vahvistaa ja rakentaa uudelle pohjalle ja näin saada kannattavaksi. Laskelmat eivät ole vain yrittäjää itseään varten, vaan myös sidosryhmä, kuten lainoja ja tukia myöntäviä tahoja, varten. (Kainlauri 2007, 107.)

6.6 Investoinnit

Yrityksen perustamisvaiheessa on selvitettävä alkupääoman eli investointien ja ensimmäisten kuukausien juoksevien kulujen eli käyttöpääoman määrä. Alkupääoman tarve vaihtelee toiminnan mukaan, mutta investointikulut on aina hyvä pyöristää ylöspäin. Investointeihin lasketaan kaikki ne kulut, jotka ovat tarpeellisia toiminnan käynnistämisen kannalta kuten toimitilat, kalusteet ja työvälineet. Investointikulujen lisäksi on selvitettävä käyttöpääoman tarve, joka kattaa yrityksen juoksevat kulut kuten yrityksen perustamis-, markkinointi-, vuokra- ja palkkakulut sekä vakuutusmaksut ja käteisvarat. (Kainlauri 2007, 107- 108.) Yrityksemme investointeihin kuuluvat suurimpina toimitilojen remontointi ja kalusteiden hankinta. Tilojen vuokra ja takuuvuokra on laskettu käyttöpääomaan,

joidenka lisäksi palkkakustannukset tulevat olemaan suurin erä kahden kuukauden käyttöpääomasta. Käyttöpääoma tulee olemaan yli puolet alkupääoman tarpeesta. Siksi olemme laskeneet käyttöpääoman määrää vähentämällä omien ansioidemme määrää ensimmäisinä kahden toiminta kuukauden aikana.

6.7 Rahoituksen järjestäminen

Rahoitus voidaan jakaa omaan ja vieraaseen pääomaan. Oma rahoitus voivat olla osakepääomaa tai omaa sijoitusta rahana tai muuna omaisuutena. Vierasta pääomaa ovat pankkien myöntämät lainat tai muu erityisrahoitus kuten starttiraha, hankeraha tai Finnveran myöntämiä pienlainoja. Yritystoiminnan voi aloittaa, kun rahan tarve on yhtä suuri kuin rahan lähteet. Yrityksen voi perustaa ilman omaa sijoitusta, mutta se on helpompaa ja turvallisempaa kohtuullisen oman pääoman avulla. Kohtuullisena pääomapanoksen pidetään 30- 50 % rahoitustarpeesta. (Kainlauri 2007, 113- 114.)

Koska yrityksemme tulee toimimaan osakeyhtiönä, tulee meidän osakkaina sijoittaa omaa pääomaa joka tulee ylittämään osakeyhtiölain (624/2006) määrittämän vähimmäismäärän 2500 euroa. Oman pääoman osuus tulee olemaan koko pääoman tarpeesta, vain vajaat 13 %. Suurimman osan rahoituksesta tulemme kattamaan lainalla, jota haemme Finnveran myöntämänä naisyrittäjälainana. Lainan kattaa noin 83 % pääomatarpeesta.

Naisyrittäjälaina on tarkoitettu erityisesti pienen alkava yrityksen toiminnan rahoittamiseen. Naisyrittäjälainaa voi saada sellainen yritys, jossa työntekijöitä on enintään viisi, johtajana on nainen ja jossa naiset ovat enemmistöosakkaina. Lainan enimmäismäärä on 35 000 euroa ja laina-aika enintään viisi vuotta, jolloin lainaa ei tarvitse lyhentää ensimmäisenä vuonna. Keskimäärin kolme neljästä Finnveran hakemuksesta on saanut myönteisen päätöksen. (Kainlauri 2007, 114.) Tulemme lisäksi hakemaan työvoimatoimistosta harkinnanvaraista starttirahaa. Se on tuki, jota myönnetään yrittäjäksi ryhtyvälle hänen toimeentulonsa turvaamiseksi. Starttirahaa tulee hakea ennen toiminnan aloittamista ja sitä voi saada ensimmäisessä vaiheessa kuuden ja jatkohakemuksella edelleen

neljän kuukauden ajaksi. Starttiraha edellyttää, ettei hakija saa rahaa muulta. (Kainlauri 2007, 114.)

6.8 Palvelut ja niiden hinnoittelu

Palvelun hinnan määrittelemisen on osa talouslaskelmien tekemistä. Palveluiden yleinen hintataso vaikuttaa hinnoitteluun, jolloin yrittäjän tulee olla perillä paikallisesta hintatasosta. Yrittäjä ei kuitenkaan saa asettaa palvelujensa hintaa liian alhaiselle tasolle, koska taloudellinen kannattavuus takaa laadun ja mahdollisuuden yritystoiminnan kehittämiseen. Hintaan vaikuttavat yrityksen toiminta-asteen ja kustannusten lisäksi paikallinen kilpailu, palvelujen kysyntä sekä mielikuva- ja laatutekijät. (Kainlauri 2007, 111.)

6.8.1 Yleinen hintataso

Päivähoitomaksujen määräytymisperusteet perustuvat lakiin ja asetukseen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista. Kunnan hinnat määräytyvät lain mukaan, jolloin kokopäivähoidon kuukausimaksu lasketaan perheen koon ja tulojen mukaan. Korkein päivähoitomaksu voi tällöin olla 254 euroa kuukaudessa. Kuukausimaksu voidaan periä enintään yhdeltätoista kalenterikuukaudelta toimintavuoden aikana. Jos lapsi on kuitenkin päivähoidossa toimintavuoden kaikkina kuukausina ja lapsi on osa-aika hoidossa, voidaan maksu periä 12 kuukaudelta. Poissaolopäiviä laskettaessa otetaan huomioon etukäteen ilmoitetut poissaolot. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 1992/734, 7-12§.)

Jos lapsi on osapäivähoidossa tai lapsen hoitoaika muutoin jatkuvasti on säännönmukaista kokopäivähoidon hoitoaikaa merkittävästi lyhyempi, tulee periä hoitoaikaan suhteutettu kokopäivähoidon maksua alempi maksu. Päivähoidon maksua alentavana tekijänä on otettava huomioon myös maksuton esiopetus. Myös jos lapsen päivähoito alkaa tai loppuu kesken kalenterikuukauden, maksu määrätään hoitopäivien lukumäärän mukaan kuukausimaksua alhaisempana.

Palvelun käyttäjältä on perittävä samat maksut ja korvaukset kuin kunnan tai kuntayhtymän itse järjestämistä vastaavista palveluista, jos asiakas käyttää ostopalvelua. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 1992/734, 7-12§.)

Koska kunta on suurin päivähoidon tarjoaja ja kunnan päivämaksujen hinnoittelu on säädetty laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asumismaksuista, tulemme käyttämään lakia perustana suunnitteilla olevan päiväkotimme palveluiden hinnoittelussa. Yrityksemme tarjoaa erityispäivähoitopalveluita, joten emme pysty tarjoamaan palveluitamme samaan hintaan kuin kunta. Kelan maksama yksityisenhoidontuki kuitenkin laskee näennäisesti hintaa, niin ettei perheelle itselle jää niin suurta osaa maksettavaksi lopullisesta päivähoitopalvelun hinnasta.

6.8.2 Yksityisen hoidon tuki

Lasten yksityisen hoidon tukea voi saada perhe, jonka alle kouluikäistä lasta hoitaa perheen palkkaama hoitaja tai yksityinen päivähoidon tuottaja. Lapsen hoitaja ei saa olla saman perheen jäsen ja jos hän on yksityishenkilö, täytyy perheen tehdä vähintään kuukauden työsopimus. Lasta voi hoitaa myös henkilö tai yhteisö, jonka kunta on hyväksynyt päivähoidon tuottajaksi. Tuen edellytyksenä on, että lapsi ei ole kunnan järjestämässä päivähoidossa eikä hänelle ole varattu sieltä hoitopaikkaa. Kuitenkaan osallistuminen kunnan järjestämään esiopetukseen vuotta ennen koulun alkua ei estä tuen saamista. Pidentetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvista lapsista myönnetään yksityisen hoidon tukea sen vuoden heinäkuun loppuun, jolloin lapsi täyttää 7 vuotta. Tukea voidaan maksaa myös perheen muista alle kouluikäisistä lapsista, kun heitä hoitaa kunnan hyväksymä yksityinen hoitaja. (Kelan www-sivut 2011.)

Lasten yksityisen hoidon tukeen kuuluu hoitoraha sekä hoitolisä, johon vaikuttavat perheen tulot (Taulukko 3). Molemmat tuet maksetaan erikseen jokaisesta tukeen oikeuttavasta lapsesta. Tuki on aina enintään lapsen hoitomaksun suuruisen. Yleensä hoitomaksut ovat tukea suuremmat, ja loput hoitomaksusta on maksettava itse. Hoitorahaa tai hoitolisää voidaan maksaa myös kunnan pää-

töksen mukaan korotettuna, jolloin puhutaan kuntalisästä. Kela maksaa yksityisen hoidon tuen aina palkatulle hoitajalle tai päivähoidon tuottajalle. Kansaneläkelaitos ja kunta voivat sopia, että kansaneläkelaitos eli Kela hoitaa kunnan päättämin perustein määräytyvän kunnallisen lisän toimeenpanoon. Kela suorittaa maksamastaan tuesta ennakonpidätyksen. (Laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta 1996/1128, 16§, 20§, Kelan www-sivut 2011.)

Taulukko 3. Yksityisen hoidon tuen määrästä 2011 (Kelan www-sivut 2011)

	Yksityisien hoidon tuki
Hoitoraha	Yksityisen hoidon tuen hoitoraha on 160,64 e/kk/lapsi. Jos lapsi kuuluu pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin tai osallistuu kunnan järjestämään esiopetukseen hoitorahaa on 59,11 e/kk.
Hoitolisä	Hoitolisä maksetaan perheen bruttotulojen perusteella. Se on enintään 135,09 e/kk/lapsi

Yksityishoidon tuki tulee hake itse Kelasta vaikka yksityisen hoidon tuki maksetaankin suoraan päivähoidon tuottajalle. Yksityisen hoidon tukea voi hakea ainoastaan vanhempi, joka asuu lasten kanssa samassa taloudessa. Lasten yksityisen hoidon tuen maksaminen hoidon tuottajalle edellyttää, että tuen hakijan tai saajan tulee esittää Kelalle selvitys hoidosta sovitun korvauksen tai palkan määrästä. Lisäksi tulee esittää selvitys siitä, että hoidon tuottaja on tehnyt kunnalle toiminnastaan lain lasten päivähoitosta edellyttämän ilmoituksen, jonka kunnan sosiaalilautakunta tai muu toimielin on hyväksynyt. (Laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta 1996/1128, 16§, Kelan www-sivut 2011.)

6.8.3 Palveluiden hinta

Suunnitteilla oleva päiväkotimme tarjoaa kokopäivähoitoa, esiopetusta ja osapäivähoitoa esiopetukselle käyville lapsille. Esiopetus on kunnan ostamaa ostopalvelua. Talouslaskelmien avulla olemme laskeneet, että yhden hoitopaikan hinnaksi tulisi 600euroa. Luvanvaraiset sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut, ovat arvon-

lisäverosta vapaita (Kainlauri 2007, 129). Tällöin perheille jäisi maksettavaksi yksityisenhoidon tuen jälkeen seuraavasti (Taulukko 4):

Taulukko 4. Päivähoitomaksu yksityisenhoidon tuen jälkeen:

Kokopäivähoito min-max	Osapäivähoito esiopetuslapsil- le min-max	Esiopetusmaksu kunnalle
304,27€-439,36€/kk	98,30€-233,39€/kk	307,50€/kk

Yksityisenhoidon tuen jälkeen vanhemmille maksettavaksi jäävä osuus vaihtelee, koska yksityisen hoidon tuen hoitolisä vaihtelee perheen tulojen mukaan. Porin kaupunki ei maksa yksityisen hoidon kuntalisää yli 3-vuotiaiden lasten perheille (Porin kaupungin www-sivut 2012). Perheille esiopetus on ilmaista, koska kunta ostaa palvelut meiltä ostopalveluna.

6.9 Kannattavuus

Yrityksen kannattavuuslaskelma esittää vuoden tai vähintään muutaman kuukauden ennakoidun tuloksen, jolloin voidaan arvioida kuinka paljon palveluita on myytävä, jotta saadaan riittävästi rahaa kattamaan kaikki liiketoiminnan kulut. Laskelma kertoo siis liiketoiminnan realistisuuden. (Kainlauri 2007, 109.) Kannattavuuslaskelmien mukaan yrityksemme tulee olemaan kannattava jos hoiodossamme on kaikki 16 lasta kokopäiväsenä tai osa-aikaisena esikoululaisena. Jouduimme kehittämään liikeideaamme ja lisäämään lapsiryhmän kokoa kolmella lapsella, jotta saisimme yrityksestä kannattavan. Näillä laskelmilla hinnoittelu antaa kuitenkin pientä liikkumavaraa. Tärkeää on kuitenkin tiivis yhteistyö kunnan kanssa ja sen ostopalveluna ostama esiopetus.

6.10 Lupa-asiat

Päiväkotia perustettaessa lupa-asiat tulee ottaa huomioon toiminnan suunnittelussa alusta asti, sillä lupa-asiat pitävät sisällään useita lupia, kuten yrityksen

perustamiseen -, tiloihin -, ja sosiaalipalveluihin liittyviä lupia. Lupa-asioiden selvitys vie suuren osan yrityksen perustamiseen liittyvistä toimenpiteistä. Ne luovat perustan alkavalle toiminnalle. Luvan myöntämisen jälkeen, yritykseen voidaan suorittaa eri tarkastuksia ja esittää korjaustoimenpiteitä, tai muutosehdotuksia. Mikäli luvan saanut yritys ei noudata luvan edellyttämiä ehtoja, voidaan määrätä jopa sakkoja tai yritys toimintakieltoon.

6.10.1 Yrityksen perustamiseen liittyvät lupa-asiat

Yrityksen tulee tehdä aloitus-, muutos- ja lopettamisilmoitus verohallinnolle ja patentti- ja rekisterihallitukselle. Näiden tietojen ilmoittaminen tehdään Y-lomakkeella, jossa tulee myös ilmoittaa yrityksen aiottu toimiala. Tarvittaessa samalla y-lomakkeella ilmoitetaan mahdollisesta arvonlisäverovelvollisuudesta, lisäksi samalla lomakkeella rekisteröidytään työnantajiksi ja ennakkoperintärekisteriin. Kaikkien luvanvaraisesti toimivien elinkeinoharjoittajien tulee tehdä ilmoitus. Ilmoitus on maksullinen ja se tulee suorittaa ennen ilmoituksen jättämistä. (Kainlauri 2007, 130.)

6.10.2 Päivähoitotilojen lupa-asiat

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen hyväksyttävä kirjallinen ilmoitus sekä tehtävä kirjallinen päätös tilojen käyttöönotosta, ennen kuin suunnitellussa tilassa voidaan alkaa tuottaa päivähoitopalveluja. Terveysuojeluviranomainen tarkistaa käyttöönotettavat sisä- ja ulkotilat. Tarkastuksessa viranomainen kiinnittää huomiota leikkivälineiden turvallisuuteen. Valvontaa voidaan harjoittaa toiminnan aikana. Valvontaa voidaan suorittaa etukäteisvalvontana tai reaktiivisena valvontana eli saapuneiden ilmoitusten tai kanteluiden aiheuttamaa. (Terveys- ja hyvinvointilaitoksen www-sivut, 2011.)

6.10.3 Sosiaalipalveluihin liittyvät lupa-asiat

Lakiin yksityisten sosiaalipalveluiden valvonnasta perustuen, päiväkodin tulee olla terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle, kasvatukselle ja muulle huolenpidolle sopiva sekä toimitilojen ja välineiden tulee olla riittävät ja asianmukaiset. Laissa yksityisten sosiaalipalveluiden valvonnasta myös säädetään, että henkilöstön lukumäärän tulee olla riittävä hoidettavien lukumäärään nähden ja henkilöstön tulee olla toiminnan edellyttämää ammattipätevyydeltään. Tuotetun palvelun on aina perustuttava sopimukseen tai hallintopäätökseen ja sopimukseen on tarvittaessa liitetty asiakkaan tai hänen edustajansa kanssa laadittu palvelu, kuntoutus, hoito tai muu vastaava suunnitelma. (Laki yksityisten sosiaalipalveluiden valvonnasta 603/1996, Luku1:1-2§, Luku 2:3§.)

Laissa yksityisten sosiaalipalveluiden valvonnasta on määritelty, että toimintayksiköllä tulee olla palvelusta vastaava henkilö, jonka tehtävä on vastata siitä, että palvelutoiminta täyttää sille asetetut vaatimukset. Vastuuhenkilö tulee nimeä jo toiminnan aloittamisilmoituksessa tai lupamenettelyn yhteydessä. Ennen kuin päiväkodin toimintaa aloitetaan, tulee tähän lakiin perustuen ilmoittaa kirjallisesti toiminnan aloittamisesta sosiaalihuollosta vastaavalle monijäseniselle toimielimelle siinä kunnassa, jossa päiväkoti aloittaa toimintansa. Laissa on tarkoin kirjattu, mitä kaikkea ilmoituksesta tulee käydä ilmi. Ilmoitukseen, joka päiväkodin tulee tehdä sijaintikuntaansa, tulee käydä ilmi: palveluntuottajan nimi ja henkilötunnus tai liike- ja yhteisötunnus sekä yhteystiedot, toimintayksiköiden ja toimipaikkojen nimet ja yhteystiedot. Ilmoituksesta tulee käydä ilmi myös tarjottavan palvelujen sisältö ja laajuus sekä asiakaspaikkojen lukumäärä, vastuuhenkilön nimi ja kelpoisuus, muun henkilöstön määrä ja koulutus, tieto rekisteröitymisestä ennakkoperintälaissa tarkoitettuun työnantajarekisteriin. Tärkeitä ilmoituksessa ilmoitettavia asioita ovat myös toiminnan aloittamispäivä, asiakastietojen rekisteröinti ja säilyttäminen sekä palvelujen laadun, turvallisuuden ja asianmukaisuuden arvioimiseksi tarvittavat muut tiedot. Ilmoitukseen toiminnan aloittamisesta, tulee liittää myös jäljennös yhtiöjärjestyksestä, yhtiösopimuksesta tai yhteisön säännöistä, toiminimeä koskeva kaupparekisteriote tai jäljennös elinkeinoharjoittamisesta, yrityksen toimintasuunnitelma, tilojen pohjapiirros ja

turvallisuusselvitys, pelastusviranomaisen tarkastuspöytäkirja ja lausunto, sekä vastaavat dokumentit terveydensuojeluviranomaisilta. Lisäksi mukaan tulee liittää kunnan vastaavan toimielimen määräävän viranhaltijan lausunto. Mukaan lupahakemukseen pitää liittää myös liitteeksi vastuuhenkilön tutkintatodistukset ja selvitys työkokemuksesta, sekä jäljennökset henkilötietolain 10§:n mukaisesta rekisteriselosteesta. (Laki yksityisten sosiaalipalveluiden valvonnasta 603/1996, Luku 2: 4, 6,7§, Luku 3:8§; Kainlauri 2007, 131.)

Kunta jossa päiväkotia sijaitsee, on velvollinen ilmoittamaan aluehallintovirastolle tarvittavat tiedot päiväkodista, jotka talletetaan yksityisten palvelujen antajien rekisteriin, toiminnan valvontaa ja tilastointia varten, sekä lupa- ja ilmoitusasioiden käsittelyä varten. Sosiaalipalvelun tuottamiseen saatavan luvan rekisteröinti on maksullista. Päiväkodin toimintaa yleisesti tämän lain puitteissa valvoo ja ohjaa sosiaali- ja terveysministeriö. Maakunta- ja paikkakohtaisesti toimintaa valvoo ja ohjaa puolestaan aluehallintovirasto ja sen kunnan sosiaalihuollosta vastaava toimielin tai sen määräämä viranhaltija, jossa päiväkotia palvelua tuotetaan. ((Laki yksityisten sosiaalipalveluiden valvonnasta 603/1996, Luku 2: 4, 6,7§, Luku 3:8§.)

Toiminnalleen luvan saaneina, päiväkotia palvelun tuottajana on vuosittain velvollinen antamaan toimintakertomuksen aluehallintovirastolle, josta on käytävä ilmi henkilöstössä, toimitiloissa ja toiminnassa mahdollisesti tapahtuneet muutokset. Tämä laki myös velvoittaa päivähoitoa tuottavaa antamaan tarvittavia tietoja palvelua koskien, päiväkodin toimintaa valvoville viranomaisille. Valvontaviranomaiset saavat syystä tulla suorittamaan myös tarkastusta paikan päälle päiväkotiin. Mikäli valvontaviranomaiset huomaavat toiminnassa puutteita, he voivat antaa määräyksiä puuteiden korjaamiseksi tai epäkohtien poistamiseksi annetussa määräajassa. Lain vastaisesta toiminnasta voidaan myös toimintaa harjoittavalle antaa huomautus, uhkasakko, uhka toiminnan keskeyttämisestä tai vaatia välitöntä toiminnan keskeytystä. (Laki yksityisten sosiaalipalveluiden valvonnasta. 603/1996, Luku 3:10§-12§, Luku 4: 16 -17§, Luku 20:20§.)

7 POHDINTA

Päivähoitoalan yrityksen perustamiseen liittyvät vaiheet olivat monitahoisempia, kuin olimme ajatelleet. Päivähoitoalan yrityksen perustamista määrittää lakien lisäksi myös monet muut asiat, kuten kysyntä, taloudelliset tekijät ja yhteistyötahot. Yhteistyöllä yksityisen päiväkodin sijaintikunnan kanssa, olemme todenneet olevan suuren merkityksen päiväkodin kannattavuuden osalta. Suunnitteilla olevan päiväkotimme oletettavana sijaintikuntana omassa opinnäytetyössämme, olemme pitäneet Porin kaupunkia. Olemme kuitenkin todenneet, ettei Porin kaupunki ole paras sijoituskunta päiväkodillemme, koska Porin kaupunki ei maksa yksityisen hoidon kuntalisää yli kolme vuotiaiden lasten perheille, eikä kaupungilla ole käytössä päivähoidon palveluseteliä. Mikäli kaupungilla olisi käytössä yksityisen hoidon kuntalisä tai päivähoidon palveluseteli, se kannustaisi perheitä hakeutumaan yksityiseen päivähoitoon. Yrittäjän kannalta kaikista paras vaihtoehto olisi kaupungin kanssa tehty ostopalvelusopimus. Opinnäytetyössämme oletamme, että Porin kaupunki ostaa esiopetusta ostopalveluna yritykseltämme. Ongelmallista on ollut esiopetuksen hinnoittelu, koska emme tiedä yleistä esiopetuksen hintatasoa, sillä kunnan tarjoama esiopetus on ilmaista.

Haasteellisena osuutena olemme pitäneet talouden suunnittelua, koska oman alan koulutuksemme ei sisällä tämänkaltaisten laskelmien tekemistä. Osa laskelmista on tehty itse arvioitujen summien tai muilta tahoilta saatujen arvioiden perusteella. Mikäli päiväkotia oltaisiin nyt oikeasti perustamassa, tarvitsisi talouslaskelmamme tarkennusta. Esimerkiksi emme ole pyytäneet tarjouksia vaakuutuksista tai remontointiin liittyvistä kustannuksista. Olemme saaneet yritysasioissa apua ja neuvontaa Yrityspalvelu Enteristä.

Olemme pohtineet tämän liiketoimintasuunnitelman perusteella aloitetun toiminnan laajentamista. Yhtenä ideana on lisätä pelkkien esikoululaisten määrää, mutta tämä edellyttäisi esiopetuksen tarpeen lisääntymistä. Toisena laajenusideana on perustaa toinen päivähoitoryhmä alle 3-vuotialle. Tätä tukisi Porin

kaupungin maaliskuun 2012 alusta alkaen myöntämä yksityisen hoidon tuen kuntalisä, mikä on jo suunnattu alle 3-vuotialle.

Opinnäytetyömme on teoriapohjainen suunnitelma Päiväkot Riemulan perustamisesta, jota emme tule toteuttamaan. Perustaminen edellyttäisi lisäkouluttamista erityislastentarhanopettajaksi, mikä on edellytys tämän suunnitteilla olevan yrityksen kannattavuudelle. Ulkopuolisen erityislastentarhanopettajan palkkaaminen lisäisi liiaksi henkilöstökuluja. Jotta voisimme toteuttaa nykyisen suunnitelman päiväkodin perustamisesta, tarvitsisimme tiiviin yhteistyön Porin kaupungin kanssa.

Suunniteltu päiväkotimme markkinointi perustuu laadukkaaseen hoitoon, opetukseen ja kasvatukseen. Tällöin meidän on huomioitava laadun tarkkailu ja ylläpito päiväkotimme toiminnassa. Käytännössä laadun tarkkailu edellyttää oman työn jatkuvaa arviointia, lapsilta ja vanhemmilta saadun ja kerätyn palautteen arviointia ja hyödyntämistä. Työntekijöinä meidän tulee kyetä muuttamaan toimintaa saadun palautteen perusteella. Toiminnan käynnistyttyä, pyrimme laatimaan mahdollisimman nopeasti laatukäsikirjan ja mahdollisesti sertifioimaan yrityksemme.

Opinnäytetyön tekoprosessi oli pitkä ja hajanainen. Ideointivaihe ei kestänyt kauaa, koska olimme aiemmissa opinnoissa toteuttaneet pienimuotoisemman liiketoimintasuunnitelman, samankaltaisella liikeidealla. Opinnäytetyön tekeminen alkoi keväällä 2010 mutta itse raportointi alkoi syksyllä 2011. Olemme käyneet Yrityspalvelu Enterissä, josta saimme neuvoja yritysasioissa ja talouslaskelmissa. Olemme hyödyntäneet omaa osaamistamme ja koulutuksemme erilaisia suuntautumisvaihtoehtoja opinnäytetyön tekemisessä. Raportointi on sujunut yllättävän sulavasti ja luonnikkaasti.

Oppimisen kannalta opinnäytetyön tekeminen on antanut syvemmän kuvan yrittäjyydestä, suomalaisesta päivähoidosta, sekä päivähoitoyrittäjyydestä. Ennako-oletuksenamme oli, että yrityksen perustamisen painopiste on talouden suunnittelussa, mutta totesimme että kyse on sen lisäksi monista muista asioista. Esimerkiksi lupa-asiat, markkinointi ja yhteistyö eri tahojen kanssa osoittautuivat oleelliseksi osaksi yrityksen perustamista.

LÄHTEET

Asetus lasten päivähoidosta. 1973. A 16.3.1973/239 muutoksineen.

Helenius A. & Korhonen R. 2005. Mitä varhaiskasvatus on? Teoksessa Merisuo-Strom, T. & Doininen, M. (toim.) Opettajuuden jäljillä: Varhaiskasvatuksesta aikuiskasvatukseen. Turku: Painosalama Oy, 55- 68.

Huhtanen K. 2005. Varhaiskasvatuksen ohjaus- keppi, porkkana vai saarnaa- mista?. Teoksessa Merisuo-Strom, T. & Doininen, M. (toim.) Opettajuuden jäljillä: Varhaiskasvatuksesta aikuiskasvatukseen. Turku: Painosalama Oy, 69- 88.

Kainlauri, A. 2007. Ideasta hyvinvointialan yrittäjäksi. Helsinki: WSOYpro.

Karvonen- Kälkkäjä, A. Soback, D. & Uusitalo, S. 2009. Minäkö hyvinvointialan yrittäjäksi? 3.painos. Kokkola: Kirjapaino Antti Välikangas Oy.

Kaupparekisterin www-sivut. Viitattu 7.4.2012. <http://www.prh.fi>

Kauppinen, S. & Niskanen, T. 2005. Yksityinen palvelutuotanto sosiaali- ja terveydenhuollossa. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy. Raportteja 288/2005.

Kehitysvamma-alan verkkopalvelun www-sivut. 2011. Viitattu 17.12.2011. <http://verneri.net>

Kelan www-sivut. Viitattu 29.11.2011. <http://www.kela.fi>

Kontu, E. & Suhonen, E. 2008. Erityispedagogiikka ja varhaislapsuus. Helsinki: Yliopistopaino.

Laki kehitysvammaisten erityishuollosta. 1977. L 23.6.1977/519 muutoksineen.

Laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta. 1996. L 20.12.1996/1128 muutoksineen.

Laki lasten päivähoidosta. 1973. L 19.1.1973/36 muutoksineen.

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä. 2002. L 14.6.2002/504 muutoksineen.

Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista. 2005. L 29.4.2005/272 muutoksineen.

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista. 2000. L 22.9.2000/812 muutoksineen.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista. 1992. L 3.8.1992/734 muutoksineen.

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista. 1987. L 3.4.1987/380 muutoksineen.

Laki yksityisten sosiaalipalveluiden valvonnasta. 1996. L 9.8.1996/603 muutoksineen.

Lasten päivähoito 2010. 2011. Tilastoraportti 46/2011. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 1.4.2012.

http://www.stakes.fi/tilastot/tilastotiedotteet/2011/Tr46_11.pdf

Lastentarhanopettajaliiton www-sivut. Viitattu 19.2.2012.

<http://www.lastentarha.fi>

Moberg, S. & Savolainen H. 2009. Yhteistä koulua kohti. Teoksessa S. Moberg, J. Hautamäki, J. Kivirauma, U. Lahtinen, H. Savolainen & S. Vehmas (toim.) Erityispedagogiikan perusteet. Helsinki: WSOY, 75-99.

Oikeusrekisterikeskuksen www-sivut. Viitattu 25.11.2011. <http://www.oikeus.fi>

Opetushallituksen www-sivut. Viitattu 17.12.2011. <http://www.opth.fi>

Osakeyhtiölaki. 2006. L 21.7.2006/624 muutoksineen.

Papunetin www-sivut. Viitattu 12.1.2012. <http://www.papunet.net>

Perusopetuslaki. 1998. L 21.8.1998/628 muutoksineen.

Pihlaja, P. & Kontu, E. 2006. Arjen moninaisuutta: Erityisryhmät päiväkodissa. Helsinki: STAKES. Raportti 14/2006.

Pihlaja, P. & Kontu, E. 2001. Työkaluja päivähoidon erityiskasvatukseen. Helsinki: Edita Oyj.

Pihlaja, P. Varhaiserityiskasvatus suomalaisessa päivähoidossa. 2005. Helsinki: Suomen kuntaliitto.

Pihlaja, P. & Viitala, R. Erityiskasvatus varhaislapsuudessa. 2004. Juva: WS Bookwell Oy.

Porin kaupungin www-sivut. Viitattu 9.4.2012. <http://www.pori.fi>

Rissanen, S. & Sinkkonen, S. 2004. Hoivayrittäjyys. Juva: PS- kustannus.

RT 96-11003. Päiväkotien suunnittelu. 2010. Helsinki: Rakennustieto. Viitattu 6.4.2012. <https://www.rakennustieto.fi>

Sinkkonen, S. & Kosola, T. 2004. Hoivayrittäjäksi ryhtyminen perustamalla oma yritys: esimerkkinä päiväkotiyrittäjyys. Teoksessa Rissanen, S. & Sinkkonen S. (toim.) Hoivayrittäjyys. Juva: PS-kustannus, 26-50.

Stakesin www-sivut. Viitattu 20.2.2012. <http://www.stakes.fi>

Terveysten- ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut. Viitattu 9.4.2012.
<http://www.thl.fi>

Terveyskirjaston www-sivut. Viitattu 1.3.2012. <http://www.terveyskirjasto.fi>

Tenhunen, L. 2004. Yrittäminen sosiaali- ja terveysalalla. Vantaa: Yrityssanommat Oy.

Työsuojeluhallinnon www-sivut. Viitattu 23.11.2011. <http://www.tyosuojelu.fi>

Yksityinen palvelutuotanto sosiaali- ja terveystaloudessa 2009. 2011. Tilastoraportti 33/2011. Helsinki: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 1.4.2012.
http://www.stakes.fi/tilastot/tilastotiedotteet/2011/Tr33_11.pdf

Välimäki, A. 1999. Lasten hoitopuu. Helsinki: Kuntaliiton painatuskeskus.